

Q. 404. 28

Kimball Fund

PROSPER.

-Responiones.-

Brussels. c, 1480.
Freres de la vie commune.

see Campbell. Suppl. 5. No, 1503a.

Br. Mus. I.B. 49502.

Collated

St. Ann. -

coll. 1914.

Prosperus, Hieronymus. - *Epistolarum*,
V. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

Bruxelles, *Travaux de la Acad. royale*, 1877

Campbell 1877 = Campbell, *Suppl.* 1873a p. 40-52

P. 1123(3), Cop. 5259(2)

then

250

Mandula
Prosper

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Boston Public Library

<https://archive.org/details/proaugustinoresp00pros>

Kimball
June 24 1935
K

Incipit prefatio responſionum
proſperi contra obiectiones ymo-
tianas

Quia cristiane
ac ſene caritate
obſti. in tantu
exiſtimationem
noſtra quodmo-
do ſtudet ledere. ut
ſua ſe euertere nocendi cupiditate
no videant. **C**oterunt eni et q̄libet
poſſut ſcutet̄ h̄s cōprehēdūt iep̄t̄
ſimarū quōdā blaſphemiaz p̄digi-
oſa mēdacia. eaq; oſtēdenda et in-
gerēda. multis publice p̄uatimq;
circūferūt. aſſerēt̄es talia eē in nro
ſenſu. quā h̄a dyabolico cōtinēe in-
diculo. **Q**ue falſo in nos ad exitan-
dū iuidiā iactitari facile et ſufficiē-
ter ſubſcriptione ym̄ p̄baremus
anathematis niſi malignitas eoz
quā ſe grauari putant. ſi de nobis
bene ſentiat̄. ip̄a; ſubſcriptionis
nr̄e breuitatē ſuſpectā eēt habitūā
Dñe ne hui⁹ querele iuenerē occaſi-
o. neceſſariū cōueniēſq; credim⁹.
ut huc ad calūp̄m̄iantū aīos miti-
gandos. ſiue ad eos q̄rū aumb⁹ ta-
le abq̄d inſonuit inſtrūēdos quātū
adiuuāte dño fieri potuerit. plene
lucideq; pandam⁹. quōd de p̄iſis
diffinitioib⁹ iudicem⁹ p̄poſitis. **I**-
gitur ſingulatī ſedeā capitulis ſb̄
vnoquoq; eozū ſenſus nr̄i et fidei
quā cōtra pelagianos ex apoſtolicē
ſedis autoritate defendim⁹. v̄ba
ponem⁹. ut q̄ paululū ſe ad legen-

da hec. dignati fuerit occupare. et
uidēter agnoſcant impiatū p̄fana-
tūq; op̄mionū. nullū cordib⁹ nr̄is
inheſiſſe reſtigiū. et blaſphemias
quas p̄ſeperūt nā. p̄feſſione dāp-
nari in earūde īptozib⁹ cenſeant
debere puniri. **E**xpl̄cit p̄fatio

Incipiūt capitula obiectionū
quibus ad ſingula reſpondetur

Obiectio prima

Quia dñs noſter ih̄eſ⁹
xp̄s. nō p̄ oīm hoīm
ſalute et redēptione
ſit paſſus. **R**eſpōſio
Contra vuln⁹ originalis peccati
quo in adā oīm hoīm corrupta et
mortificata nā ē. et vnde mors in-
leuit. vrū et potens ac ſingulare re-
mediū eſt mors filij dei domini nr̄i
ih̄u xp̄i. qui liber a mortis debito
et ſolus abſq; peccō. p̄ peccōib⁹ et
debitoib⁹ mortis eſt mortu⁹. **Q**d
ergo ad magnitudinē et potētā p̄-
cij et qd ad vnā p̄tinet cauſam ge-
neris huāni. ſanguis xp̄i redēptio
eſt toti⁹ mūdi. **S**; qui hoc ſeclū
ſine ſibe xp̄i. et ſine regnātionis ſa-
cramēto p̄trāſeunt. redēptiois alie
ni ſūt. **C**ū itaq; p̄pter vnā oīm na-
turā. et vnā oīm cauſā a dño nr̄o
iuxta ſuſceptā recte om̄s dicant̄
redēpti. et tamē nō om̄s a captiui-
tate ſint eruti. redēptiois p̄petas
haut dubie penes illos eſt de q̄b⁹
p̄nceps mūdi miſſus eſt foras. et
iā nō vaſa dyaboli. ſ; membra ſūt
xp̄i. cui⁹ mors nō ita impenſa eſt

humano generi. ut ad receptionē
ei⁹ etiā q̄ regenerādi nō eēt ptine
rent. h̄ ita ut qd̄ p̄ vniū exemplū
gestū est p̄ vniuersū. p̄ singulare
sacramētū celebraretur in singulis
Poculū q̄ppe imortālitatis qd̄ cō
fectū ē de infirmitate nr̄a q̄ v̄tute diui
na. habz qd̄ in se ut oib⁹ p̄sit. **S**z si
n̄ bibit n̄ medet. **O**bjectio sc̄da

Quia de⁹ noluit oēs saluare: e
t̄ nā si oēs saluari v̄lit. **C**ōsi
o. **C**ū veritas dicat. si v̄s cū sitis
mali nosq̄ bō data dare filiis v̄ris.
q̄tomagis p̄ v̄ celestis dabit bō
petētib⁹ se. q̄a fieri p̄t ut de⁹ q̄ etiā
illos saluat de q̄b⁹ dici nō p̄t. si sal
uari v̄lit nob̄ aliquos saluare et
am si saluari v̄lunt. nisi aliq̄ cause
existant. de q̄bus q̄uis sint nob̄is
incognoscibiles. ille tamē bene iu
dicat de quo dici nō potest aliē cū
quicq̄ facere debuisset. q̄ fecerit sic
mota ergo hac discretione. quā di
na sc̄ia ita secretū iusticie sue cō
tinet. sincerissime credendū atq; p̄
fitendū est deū velle. ut oīs hoies
salui fiant. Siq̄dem ap̄stol⁹ ai⁹
ista sc̄ia ē sollicitissime p̄cipit q̄ i oī
b⁹ cōs̄ijs pijs sic custodit. ut dō p̄ oī
b⁹ hoibus supplicetur. **E**x q̄bus q̄
multi p̄reūt. p̄reuntū ē meritū: q̄
multi saluāt. saluātis ē donū. **D**e
ei⁹ re⁹ dāpnē. i culpabilis dei iusti
cia ē: ut aut̄ reus iustificet. ieffabi
lis dei mia est. **O**bjectio tertia

Quia de⁹ maiore p̄t gn̄is huā
ni ad h̄ creet: ut illā p̄dat i

etnū **C**ōsilio. **D**im q̄b̄ hoim de
us creator ē. h̄ neō ab eo ideo crea
t⁹ ē ut p̄ret: q̄a alia ē cā nascēdi. a
ha ē cā p̄ēdi. **D**e ei⁹ nascāt hoies.
cōditoris ē b̄nificiū: ut aut̄ p̄reant.
p̄uicatoris est meritū. **I**n adam
q̄ppe in q̄ oim hoim p̄formata est
natura. oēs p̄raueēt. eadēq; sc̄ia
quā ille excepit. obstricti s̄t. **R**e q̄
ab h̄ v̄tulo etiā si p̄pis p̄ris tace
ant. resoluūt. n̄ in sacramēto mor
tis et r̄surrectiois xp̄i. p̄ sp̄m sc̄m ē
nascant. **R**imis ergo ipius et in
doct⁹ ē. q̄ v̄tū natū nō discernit
ab actore nature: a quo p̄sus ali
enū est. q̄c quid i vno q̄q; dāpnā
dū est. **C**reat enī hoies: ut sint ho
mines. **N**ec multiplicādis gn̄atis
nū successioib⁹ opificiū suū subtra
hit. sc̄dm cōsilū bone volūtat̄is su
e: reparaturus in multis qd̄ ip̄e fe
cit. puniturus i multis qd̄ ip̄e nō
fecit. **S**icut enī p̄ iobiām v̄m⁹ ho
minis p̄cōres p̄stituti s̄t multi: i
ta p̄ v̄m⁹ hoiz obiām iusti cōstitui
ūtur multi. **O**bjectio quarta

Quia maior pars gn̄is huā
ni ad h̄ creet̄ adeo. ut nō de
i h̄ dyaboli sc̄iat volūtatē. **C**ōsilio
In sanū oīno et cōtra rōnē est
dicere volūtatē dei ex dei voluntate
n̄ fieri: et dāpnatioē; dyaboli ei⁹ q̄q;
famuloz velle ut dyabolo seruiat̄.
Sz h̄ catholici pelagiani p̄sequēt̄
se obicē existimāt. q̄ ade p̄cōm tran
sisse i omnes diffidēt: qm̄ si p̄mā
nātitatē original̄ culpa n̄ obliget.

nō sint obnoxij dyabolo paruuli
n̄ idigeant cui de ptate tenebra
rū. qui nūq̄ a suo auctore discesse
rūt. Nos autē omnes i adā perisse
p̄ficemur. Venit enī filius hoīs q̄
terre et saluare qd̄ perierat. Nec di
cuiusdā creati quēquā hoīem. vt
dyaboli faciat volūtate. Et agnosci
m̄ omnē hominē nō redēptū. dya
boli esse captiuū. **Quaricatio** enī
hominū. disposita a seculis creati
onis ordinē turbare nō potuit. Et
merito creatura peccatrix penalē do
minationē illius patit̄. cui. relicto
vero dño. sponte se vendidit. Nec
q̄ppe seruatus. nō institutio ē dei.
sed iudiciū quo fraus deceptoris
dyaboli facta ē decepto et malo cre
dulo homini pena peccati. De qua
nemō eruitur. nisi p̄ mediatorē de
i et hominū. hoīnē xp̄m̄ ihesū. Cu
ius gratuita grā. et multoū malis
meritis nō tribuitur. et nulloū bo
nis meritis p̄uenitur. **Obiectio**
Quia p̄corū nrōz̄. **Quinta**
auctore sit deus. eo q̄ malā
faciat volūtate hominū. plasmet
substātiā que naturali motu nichil
possit. nisi peccare. **Ansio**. **Quid**
quoq̄ obiectiois vanitas. de illa
p̄cedit scola. in qua natura huma
na inuicis a peccato ade q̄ ullesa de
fenditur. vt q̄a omnes hoīes p̄ua
tationis reos et dāpnationi ob
noxios nasci. pecciturosq̄. nisi in
xp̄o renūscantur. asserim̄. cūde vide
amur dicere auctore culpe. que p̄fite

mit̄ obditore esse natū. qd̄ nos a
sensu nrō penitus abdicam̄. q̄ deū
iustū et bonū sic huāne substātie
et it̄iorū ex̄teriorūq̄ sensuū no
uim̄ creatorē. vt p̄fusus ab illo sic
q̄cquid p̄tinet ad naturā. et p̄fusus
nō ab illo sit. q̄cquid cōtra naturā
est. p̄m̄ aut̄ cōtra naturā est. de q̄
mors et oīa quo sūt mortis oriūte.
Quib̄ malis tūc se hō induit. q̄n̄
illū fide obedientia q̄ p̄uatiū in su
as p̄missiones dyabolus a dei lege
traduxit. oīaq̄ sibi posteritatis e
ius germina p̄ obditorez̄ deprauate
stirpis obstrinxit. Unde si qua in
xp̄o noua creatura ē. liberā sit a dy
abolo. et subiciē deo. reformata a
deformitate sua. ad imaginē eius
q̄ creauit eā. **Quo** nisi fiat. remanet
in illo in quo oīms moriūtur. non
habens forte in eo i quo oīms uiui
ficantur. Nō igitur cuiusquā peccati
auctore deus. sed nature creator ē. Que
tū ptate habuerit nō delinquēdi.
spōte deliq̄t. et deceptorī suo p̄pria
volūtate se subdit. Nec naturali.
sed captiuo motu versatur in vici
o. don ec moriatur peccato et uiuat
deo. **Quod** sine grā dei facere nō po
test. q̄a libertate quā libertate per
didit. nisi xp̄o libertate non recipit.
Nō est enī aliud nomen sub celo
datū hoīb̄. in q̄ oporteat saluos fi
re. **Obiectio septa**

Quia deus tale in hominibus
plasmet arbitriū quale ē
demonū. qd̄ p̄p̄o motu nichil aliū

possit velle nisi malum **Rñho** **C**
Tot⁹ q̄dē mūd⁹. sicut ait iohes a
postol⁹. i. maligno possit⁹ ē. Et mul
toꝝ hoīm talē malitia: q̄l⁹ ⁊ demo
nū **Quah⁹** dicebat dñs **Progei**
es vi paz⁹: quō potestis bō loq̄. cū
sūt mal⁹. Et vos de diabolo piē na
ti estis: ⁊ cupiscētis p̄s v̄rī facē
vult⁹. **S;** h̄ itē malos hoīes distat
et demōēs. q̄ hoīb⁹ etiā mal⁹. vni
a sup̄ est. h̄ dei miseraē recōciliati
o: demōib⁹ autē nulla ē in eternū
seruata ouerſio **Sicut** ergo p̄ua
riatoib⁹ angel⁹ n̄ de⁹ ididit illā q̄
i veritate nō stent volūtate: ita nec
hoīb⁹ hūc affectū q̄ byabolū imita
rētur inseruit **Mēdax** enī de ap̄io
loq̄nre: ⁊ libere a mēdacio nō erit.
nisi cū veritas libeāuēit **Obiecti**

Quia hec sūt volūtas **Co vii**
Qui vt magna pars p̄piano
rū salua esse nec vult nec possit

Rñho **C** Di de his hoc dicē q̄
pietate p̄piane ouersatiois et fidei
deserētis. in p̄fanos errores aut i
dāpnabiles mores icreuoabilitate
tāherūt: nō dubiū est q̄ talē volū
tate habentes. salui esse nolūt. Et
q̄ diu salui esse nolūt: salua eē nō
possūt **Ad** nullomō credendū est
hui⁹ mōi hoīes in hanc desperatio
nē ex dei volūtate cecidisse: cū poti⁹
alleuet dñs oēs q̄ corruūt. ⁊ eiat
oēs elisos **Nec** enī n̄ illi⁹ grā erigi
tur: nemo nisi ei⁹ grā stabili⁹ **Dei**
ergo volūtas ē. vt i bona volūtate
maneat: q̄ et p̄s q̄ deserat. nemi

nē deserat. et multos desertores se
p̄ conuertat **Obiectio octaua**

Quia noht de⁹ vt oēs catholici
i fide catholica p̄seuerēt. h̄ vult
vt mag⁹ exinde p̄s apostatet

Rñho **C** Nō ē dissimil̄ blasphemie
e hui⁹ impietas a p̄cedēte sentētia
Ad ergo ad illā. hoc etiā ad illā q̄
i illo ē diuersa respōsū sit **Obie**

Quia vult deus vt **Adio nona**
magna pars scōrū a scitatis
ppolito ruat **Rñho** **Nec** huius
diffinitiois isama aliud sonat. q̄
obiectio p̄locuta est **Vnde** mirandū
est obicientē tercio repetisse. qd̄ se
mel dixisse suffecerat. sed vt res est
numerū criminatiois augere volu
it. quia sensū variare nō potuit

Quia adulteria **Obiectio r**
Qet corruptele v̄ginū sacrarū.
ideo cōtingāt. q̄a illas de⁹ ad hoc
p̄destinavit vt caderēt **Rñho** **C**

Detestāda et abhoīnāda opinio.
q̄ deū cui⁹ q̄ male volūtatis a ma
lo actiois credit actorē **Cui⁹** p̄desti
natio nūq̄ extra bonitatem. nūq̄ ex
tra iusticiā ē **Vniūse** ei vie dñi. mi
sericordia et vitas **Adulteria** igitē
sacrarū. et corruptelas v̄ginū n̄
istituere nouit scā dimitas. h̄ dāp
naē: n̄ disponē. h̄ p̄mē **Que** ma
la hoīes cū admittūt suis cupiscē
tijs ⁊ cupiditatib⁹ hui⁹. q̄s ab il
la p̄ma volūtate p̄uatiois labē trap
cēt **Eū** at declināt a malo ⁊ faciūt
b̄m̄ a dño gress⁹ hoīs dignē. ⁊ vi
am ei⁹ vol⁹ **Propt** qd̄ dicit apl⁹s

Quam? At ad deū: vt nichil mali fa-
ciatis. Nō vt nos pbati appa-
m? sed vt vos qđ bonū ē faciatis.
Nō ergo causas tuētū. n? malig-
nitatē iūq; neq; cupiditates peccā-
tū. p̄destinatio dei ā excitauit ā
suauit? aut impulit? sed plane p̄des-
tinauit iudiciū suū. quo vnicuiq;
retributurus est. p̄t. ut gessit. siue bo-
nū siue malū. Quod iudiciū futurū
oīno n̄ eēt. si hoīes dei volūtate pec-
cāret. Er̄t autē manifestissimē et oīs
homo quē discretio diuine scientie
in sinistra cōstituerit p̄t. dāpnabi-
tur. q̄a nō dei sed suā exequutus est
volūtate. **Obiectio vndecima.**

Quia quādo incestant p̄s
filias et matres filij. vel quā
serui dñs occidūt. ideo fiat quia
ita de? p̄destinauit vt fieret. **Res-**
pōsio. Si dyabolo obiceretur qđ
taliū facinorū ip̄e actor ip̄e esset in-
cētor. puto qđ aliqua vōe oponeā-
re se hac possit iuidia. et taliū scelez
patratores. de ipō et volūtate iuice-
ret: quia et si delectatus est furore
peccātiū. p̄bāt tñ se nō itulisse vi-
ctimū. Quia ergo insipientia. q̄
ue dōmentia desinitur. ad dei referē-
dū esse cōsiliū. qđ nec dyabolo in-
tātū ascribi potest: q̄ in peccātiū fla-
gicis illecebrarū adiutor. nō volū-
tātū credendus ē eē genitor. **Ni-**
chil ergo taliū negociorū de? p̄des-
tinauit vt fieret. nec vllā aiām neq;
ter turpiterq; victurā. ad hoc vt a-
liis p̄uocet preparauit. sed talē

futura nō ignorauit: et de tali iuste
se iudicaturū esse p̄sciuit. atq; i-
ta ad p̄destinationē eius nichil
aliud ēferri p̄t. nisi qđ ā debitā ius-
ticie retributionē. aut ad idēbitā
pertinet gr̄e largitatē. **Obiectio**

Quia dei p̄destinatio. **Rij**
ne efficiantur de filiis dei fi-
lij dyaboli. et de tēplo spūs sancti
tēplū demonū. et de mēbris xp̄i
membra meretricis. **Responso.**
P̄destinatio dei. et si ap̄d nos
dū in presentis vite p̄iulis versa-
mur. incerta est apud illū tamen
qui fecit que futura sunt. incōmu-
tabilis p̄manet. nec que illuinauit
obscurat. nec que edificauit destru-
it: nec que plātauit euellit. **D**ime-
p̄nitentia enī sūt dona. et vocatio
dei: et firmū fūdamētū dei stat. ha-
bēs signaculū hoc. **C**ognouit dñs
qui sunt eius. **N**ullo ergo modo p̄-
destinatio facit. vt aliqui ex filiis
dei. filij sint dyaboli. ā ex templo
sancti spūs tēpla sint demonū: ā
ex mēbris xp̄i fiant mēbra metri-
cis: h̄ pot? p̄destinatio facit. vt
ex filiis dyaboli: fiant filij dei. et ex
tēplo demonū. tēplū sint spūs
sancti. et ex mēbris meretricis mē-
bra sint xp̄i: q̄a ipse alligat fortē
et vasa eius rapit. et uersēs ea de po-
testate tenebrarū. et trāsferēs de o-
tumētia in gloriā. **D**ij autē de quibus
dicitur ex nobis exierūt. sed nō fi-
erūt ex nobis. si enī fuissēt ex no-
bis. māssēt vtiq; nobiscū volū-

tate experit. voluntate ceciderunt Et
quae praescripta sunt casuri. non sunt prede-
stinati: esset autem predestinati. si ef-
fessent reusuri. et in scitatis ac veritate
inassuri. Ac per hoc predestinatio dei
multis est causa scilicet. nemini est causa la-
bendi. **Obiectio decimatercia**

Quia omnes illi fideles et sancti qui
ad eternam mortem predestinati
sunt. quando ad vomitum suum relabuntur. vi-
cio quod de suo hoc facere videntur. sed ip-
sus vicij causa est divina predestinatio quae
illis latenter subtrahit bonas volun-
tates. **Responsum** De blasphemia
tamen spiritus pseuerat. et a praecedentibus
medacibus subsequens impietas non ex-
dit. quae per se vera ratio probat. et iuste
tamen sana doctrina condempnat. quae
omnibus quod de fide ad infidelitatem. a scita-
te ad turpitudinem relapsione. et ante
finem vite nulla emendatione purga-
tis. nichil aliud quam mors eterna debet
esse. sed nephas est deo ascribere causas
taliu[m] ruinaru[m]. **Responsum** et si ex eterna scit-
etiam praecognitum habet quod vniuersi quique
meritis est tributur[us] sit. nemini tamen
per hoc quod falli non potest. aut necessitate
se aut voluntate inuit delinquendi.
Si ergo a iusticia et pietate quod de-
ficiat. suo imperceptis ferit arbitrio. su-
a concupiscentia trahit. sua persuasioe deci-
pit. nichil ibi potest. nichil filius. nichil agit
spiritus sanctus: nec tali negotio quod quod di-
vine voluntatis intueat. cuius ope mul-
tos scimus ne laberentur retentos.
nullos autem ut laberentur impulsos.
Obiectio decimaquarta

Quia magna pars illa proprio
per catholicorum fidelium atque sanctorum. quae
ad ruinam et perditionem predestinata est. etiam
si petat a deo scitatis pseuerantiam.
non impetrabit eo. quod mutari non potest divina pre-
destinatio quae illos praecordinauit. praeparauit.
praeparauit. ut caderet. **Responsum**
Ad preuentionem legis. ad neg-
lectum religionis ad corruptelam disci-
pline. ad desertionem fidei. ad perpetua-
tionem. quod quodque praesens: nulla omnino est pre-
destinatio dei. nec fieri potest ut per quem
a talibus malis surgit. per eum in taba-
deat. **Si** ergo in scitatis viuunt. si
in virtute proficiunt. si in bonis stu-
diis permanet. manifestum munus est
dei sine quo nullius boni operis fructus
acquirunt. **Si** autem ab his receditur.
et ad vicia ac peccata transitur. ni-
hil ibi deus male temptatiois imit-
tit. et recessurum non deserit. antequam de-
serat. et facit plerumque ne deserat. a-
etiam si discessit ut debeat. **Cur** autem illud
et teneat. illud non et teneat nec possibi-
le est reprehendere. nec licitum inuestigare. cum
scire sufficiat et ab illo esse quod stat. et
non ab illo esse quod tuit. **Obiectio xv**
Quia omnes illi fideles et san-
cti qui ad eternam mortem
predestinati sunt. postea quam cecide-
runt. sic a deo dispensent. ne possit se
velint per penitentiam liberari. **Responsum**
Non vacat nisi sapienter hoc dicat. **Qui**
ei a fide et scitatis excedit. sicut vo-
luntate lapsi sunt. ita voluntate non sur-
gunt. et diuinitatem concupiscentiarum quibus
succumbunt sponte. patuntur.

Si q̄ autē captiuitatē suā gemūt
et iudicantes semetipſos ad miſer
dei mutato corde cōfugiunt. nō si
ne spiritu diuine uisitatiois h̄ fa
ciunt. Hec enī mutatio dextere ex
celſi: q̄ inumeris lapsis dat penitē
tiā vt rēspiscant a dyaboli laq̄is a
quo captiui tenebant ad ipſi⁹ w
lūtātē. Nemini autē deus cor̄pti
onis uiam adimit. nec quēq̄ bo
ni possibilitate disponat: q̄a q̄ se a
deo auertit. ip̄e et uelle qd̄ bonū ē
et posse sibi sustulit. Nō est ergo
sequens sicut putant q̄ talia obi
ciunt. vt deus q̄bus penitentiā nō
dedit. rēspiscentiā abstulerit. et
quos nō leuauit. alliserit. nū aliud
sit isontem in crimē qd̄ alienū est
a deo. aliud criminolo ueniā non
dedit. quod de peccatis est merito

Obiectio decimasexta

Quia magna pars ulla fide
liū atq; sanctorū. que ad e
ternā mortem predestinata est qm̄
dicit deo i orōne dominica. fiat w
lūtas tua. nichil aliud q̄ contra se
petat. id est vt cadant et ruant. q̄
a w lūtas dei hec ē. vt eterna mor
te preant. Respōsio Nō enī h̄
veritas dicit q̄ hec sit w lūtas de
i vt fideles et sancti a fide atq; in
nocētia ruant et preant i eternū
Sed ueritas dicit. hec est uoluntas
eius q̄ misit me patris. vt omne
qd̄ dedit michi nō pdam ex eo q̄c
q̄. sed resuscitem illud in nouissio
die. Nō ergo pater filio dedit. filio

omnino nō pdit. Idē enī dicit. Om
ne qd̄ dat michi pater. ad me ue
niet. et eū q̄ uenit ad me nō eiciā fo
ras. Qd̄ si per generalitatē uocatio
nis. et p̄ abundantiā bonitatis de
i. eiciā nō pseueraturi. pseueraturis
admixti sunt. H̄j tū a pietate de
ficiunt. non ex dei opere sed ex su
a w lūtas deficiūt. nec ipellūt vt
cadāt nec eiciūt vt deseriāt. caluti
tū et rēssuti ab eo q̄ falli n̄ p̄t p̄sci
ūt. Quādiū itaq; i orōne dnica di
cūt. fiat w lūtas tua. non hoc contra
se petūt. qd̄ de⁹ nullo mō. nulla rō
ne facturis est. id est vt cadant et
ruant. Ip̄oz enī hoc neq̄ta ip̄oz
est cōsumatura libertas. D; plane
illud contra se petunt qd̄ diuine w lū
tatis eē non dubiū est. vt sc; tū re
nerit filius hominis in maiestate
sua. et sedet super thronū glorie
sue. cōgregētur ante eū omnes gē
tes. et separet eos ab inuicē. alios
ad dextera. alios statuat ad sinis
tra. Et audient eū dextera dicentem
Venite benedicti patris mei: posside
te paratū uobis regnū. a cōstituti o
ne mūdi. Audiāt et sinistra. Disce
dite a me maledicti i ignem eter
nū: quē parauit pater me⁹ dyabolo
et angelis eius. Igitur qui facturi
nō sunt w lūtas dei. et petunt vt fi
at uoluntas dei. in eo qd̄ dei w lūta
te faciendam est. audiuntur: vt
imitatores dyaboli cum dyabolo
iudicentur. Quā enim uoluntatem
dei spreuerunt iuitantē. uoluntatē

dei sentient videntes **C** Explici
ut respōsioēs om̄ obiectioēs vicē
tianas

C Inapit rēfiones ad excerpta
q̄ de genuenti ciuitate sunt missa

C Amillo et heudulo ve
nabiliū p̄b̄tis. p̄
per In libris b̄t̄ meō
re augustini ep̄i. q̄z
titul⁹ ē de predestinatioē scōz. q̄dā
scitacō v̄tām vel insolita aut min⁹
clara mouerūt. q̄ ad hūilitatē meā
de textu disputatioēs excerpta mi
sistis. vt q̄ intellectu. q̄ ue iudicio e
a accipere nosceretis. q̄si pl̄i me q̄
in vobis ad hoc introspicēda ois
ingenij. ac nō magis i hoc exami
ne v̄t̄ facultatis debueitis exerce
re mēsuū **E**t si aliq̄ vos morabāt
obscūritas. daturere ad patrē lumi
nū a q̄ dēscēdit oē datū optimū et
oē donū p̄fectū. et a q̄ dat̄ sp̄s sa
pie et intellect⁹ **D**erūpt̄n̄ precep
tis v̄t̄is obsequium meū nō subtra
hāt. ⁊ adiuuātē d̄no q̄ sapiam p̄st
tat paruulis. de capitulis istis. q̄d
cū sc̄is et eruditis fr̄b̄sentia. bre
uiter idicabo ⁊ petens ne vbi ē sim
plicitas obie p̄sūptionē putatis
eē doctrine **D**e excerptis itaq; h̄
p̄ma p̄posuistis. in q̄b⁹ verba sūt
s̄a augustini ep̄i **O**biectio p̄ma

Iacob dilexi. esau odio habu
i **A**c p̄ h̄. dupl̄ rōgnatioēs vt

dicere **N**ō ergo elegit de⁹ opa cui⁹
q̄ ip̄e daturus sit. s̄ h̄ fide elegit in
p̄s̄cia. que sibi crediturū oē p̄s̄ci
ret. ip̄m̄ elegit cui sp̄m̄ sc̄m̄ daret.
vt bona opando. etiā vitā eīnā ple
q̄rē **R**ōdū diligentius q̄s̄ciā. nec
adhuc iuueniā. q̄s̄ eēt electio gr̄e

Item verba eiusdem

Obiectio sc̄nda

A **C** deide subiungi. q̄ ergo cre
dim⁹ nēm est. q̄ autē bona
op amur ill⁹. q̄ credētib⁹ dat sp̄
ritū sc̄m̄. p̄fecto nō dicere. si iā sci
rē etiā ip̄am̄ fidē ite munera dei ce
perit. que dat̄ i eodē sp̄u **U**trūq;
nēm est p̄t̄ arbitriū volūtatis.
vtūq; tñ datū ē. p̄pter sp̄m̄ fidei
et caritatis **I**tem verba eiusdē

A **C** p̄ hoc **O**biectio t̄t̄ia

A q̄ etiā postea dicit. q̄a neq;
ulle possum⁹ nisi vocemur. et cum
post vocationē voluerim⁹ n̄ sufficit
volūtas n̄ra et aures n̄e. nisi de⁹
et vires aurētib⁹ p̄beat. et ducat
q̄ vocat **A**c deide subiūgi **M**aifest
tū ē ergo. n̄ volētas neq; aurētis.
s̄ miserētas dei eē q̄ b̄n̄ op amue
Dino v̄t̄issimū est. s̄ patū de ip̄a
uocatione differui. q̄ sit sc̄dm̄ p̄po
sitū dei **N**ō enī oim̄ q̄ vocat̄ tal̄ ē.
s̄ tñ electorū **C**ōs̄io **I**n h̄is
trib⁹ capitulis. licet diuisa sit a di
sp̄tatiois corpore. et corpō obscu
riora sint sc̄a q̄ et p̄cedētib⁹ et me
dijs ⁊ s̄b̄sequētib⁹ nō coherēt. itelli
go tñ q̄ v̄nā atq; eādē cām sc̄cip
tor̄ exēq̄t de h̄is loquēs q̄ dicēbāt

eū primò cōuersionis sue tpe me-
liora sensisse. quādo estimabat. q̄
fides qua p̄p̄iam sumus non esset
ex gr̄a. nec ex dono haberetur dei: s̄
eēt ex ipso homine ⁊ ex arbitrij li-
bertate. **M**odo aut̄ errare cū: quia
assereret ip̄az ec̄iā fidē dei eē donū
et ad h̄ p̄tinere qd̄ dictū ē. **Q**uid
aut̄ habes q̄ non accepisti? **N**eq̄
recte eū nūc electionē iacob. ad p̄-
positū dei r̄ferre: quā p̄ ad p̄ficiēti-
am reuulsit. **A**d hanc ergo obiecti-
onē respondeat. se anteq̄ cognosce-
ret gr̄acie ueritatē. et anteq̄ regēdo
preponeretur ec̄lesie. in hac opini-
one ignoranter errasse. **S**ed i ip̄o
episcopat̄ sui exordio. sancte me-
morie simpliciano mediolanēsi an-
tistite de iacob electione. et de esau
reiectione cōsulū. totā questionē ad
hos geminos p̄tinēt. sagacitate
diligentia uentilasse. **E**t oībus ma-
ocinādi uiribus hoc indubitātē
agnouisse. q̄ electionē gr̄acie nulla
merita humana precedāt. et q̄ fi-
des vnde incipiunt omnia merita
donū sit dei. ne gr̄a nō sit gr̄acia. si
aliquid eā p̄pter qd̄ tribuatur an-
teuenit. **I**taq̄ i eo qd̄ dictū est ia-
cob dilexi. ostensū eē quid homini
donaretur. ⁊ in eo qd̄ dictū est. esau
aut̄ odio habui. ostensū eē quid ho-
mimi deberet. **H**oc aut̄ se in libro re-
tractationū secundo. suo ope studi-
ose recoluisse. et cū omnes opinio-
nes suas. censoria grauitate discu-
teret. istā quā obtractatores eius

eligunt improbasse. quā ante pela-
giane heresis ortū futuro erroris
amicā eē preuidit. et reuelata sibi
gr̄acie ueritate reiecit. **Q**ue igitur
ratio est. ut hanc uirū hui⁹ p̄fessio-
nē nō approbem⁹. quia nos ad casti-
gandas opiniones n̄as si q̄s for-
te imprudētē incedim⁹. exemplo
sue correctionis instituit. et qua do-
cet a deo nos accipe. qd̄ ut accipia-
m⁹ iubemur exare. **S**i enī cōsuece-
m⁹ pelagiane argumēta p̄fide. qd̄
magis nitimur obtinere. q̄ ut ui-
deatur gr̄acia dei sc̄dm̄ merita n̄a
dari. ut in eo ip̄o in q̄ gr̄aciā n̄ati-
am cōfiteatur. meritis eā huāne u-
lūtatis eneruet. **Q**uā puerilitatē
omnino inuitit: qui fidem ad dei
munera nō putat p̄tinere. **A**ut ida-
o eā se iactat ad deū referre. quia
ab ip̄o sit creata natura. cui rōna-
bilē inseruit libertatē. p̄ quā vn⁹
quisq̄ et credere et nō credere isu-
a habeat potestatem. et de hoc natu-
rali bono qd̄ nullis p̄cedētib⁹ me-
ritis cū crearetur accepit. cetera do-
na mereatur. **H**oc aut̄ qui asserit
facetur credo nobiscū. q̄ in primo
adam oīm hominū natura uiciata
sit. nec negat eā in illo lapsu suas
amisse uirtutes: quas nisi p̄ gra-
ciā r̄cipiat. habere nō possit. **Q**uid
est aut̄ q̄ eidē nature solā fidē nō
uult esse p̄ceptā: q̄ nisi primā a-
missit. ceteris bonis oīb⁹ oīo non
careret. **C**redo ei adam dyabolo.
nō credidit deo. **E**t cū spū superbis

inebriat⁹ eēt. discessit a dño tot⁹ e
ius: et fact⁹ ē seru⁹ apostate. dū li
bre vult eē iusticie. Cū itaq; nō ha
berem⁹ tūctiā nisi d⁹ daret. nec
haberem⁹ dilectionē scām. nisi cari
tas dei diffūderet i cordib⁹ nr̄is. p
sp̄m sc̄m q̄ dat⁹ nobis. cū postreō
nemo haberet sapiam et intellectū.
oñliū et fortitudinē. scām ⁊ pieta
tē. ac timorē dñi. nisi has v̄tutes
sp̄s sc̄us daret. q̄mō fides in adā
p̄dita. in quoq; filiorū ei⁹ inuenire
tur: nisi eā idē sp̄s qui oia in oi
bus opat infunderet. Vñ si qd a
dā p̄didit. posteritas nō amittit. ip
sū solū lehit peccatū ei⁹. et gen⁹ huā
nū. Sed om̄s in vno peccauerūt. ⁊
preuancatiois merito tota eius p
pago dāpnata ē. Om̄s igit qd a
dā p̄didit p̄diderūt. Perdidit ac
p̄mit⁹ fidē. quā oēs q̄a p̄mā potui
mus amittē. p̄mā debemus accipe
Placeat ergo nobis hec gr̄e pre
dicatio qua fides donū dei eē defēdi
tur. et in nullo nobis potest pela
gianus error illudē. q̄ vt gr̄am p
suadeat debita. fidē non vult eē do
nata. Quia ergo nec iusta nec rō
nabilis intelligit eorū fuisse p̄sua
sio. q̄ hui⁹ vici scām. tot icremēto
rū p̄fēdib⁹ edificatā. tot annoꝝ stu
dijs expolitā. adolescētie rudimen
ta euocabāt. vt magis suffragāē
hēt̄icis q̄ iter iicia cūhois sue ipi
te sēferat. q̄ p̄deset catholicis q̄
p̄t̄ificab diligētie veritas reuela
nt. merito illos hoc p̄iudicio p̄tē

tes. et in hys q̄ dudū abdicata fue
rūt imorātes. p̄ doctoris grauitas
notat. q̄ q̄ auaerūt oēs sēl⁹ ipi⁹
idagare. noluerūt cū ei⁹ eruditioē
proficere. Sed iam consideremus
quale sit. qd de subsequētibus ad
notatis. **O**biectio quarta

In Quia credere vel nō cre
dere non est in arbitrio vo
luntatis humane. sed in electis p̄
paratū voluntas a domino. **R**u
tio **I**ungam⁹ qd seq̄tur. vt qd
p̄positū est de cōnexo sermone sit
clar⁹. Ideo ad ipāz quoq; fidē p̄ti
net. Quis enī te discernit. Quis
aut habes qd n̄ accepisti. Multi
audiūt v̄bū vitatis: s̄ alij credūt.
alij etrabiūt. Volunt ergo isti cre
dē. nolūt at illi. Quis hoc ignoēt.
q̄s hoc neget. Sed cū alijs p̄pare
t. alijs nō p̄paret voluntas a dño.
discuciēdū ē vtiq; qd v̄iat de mia.
qd de iudicio. Qd q̄rebat israel. h̄
nō ē cōsecutus. electio aut cōsecuta
ē. ceteri v̄o peccati sūt. sicut scriptū
ē. Dedit illis sp̄m cōp̄ctiois. oau
los vt nō videant. et aures vt nō
audiant. vsq; in hodiernū diē. Et
dauid dicit. Fiat mēsa eorū in laq̄
ū. et i venationē et i scābalū. et in
ētributioēz ill. Obscurēt oculi eoz
ne videāt. et dorsū eoz sēp iartua.
Ere miaz et iudiciū. Nā in electi
one que consecuta est iusticiam de
i. Iudicium vero in ceteros qui ex
cecati sūt. et tñ illi q̄a voluerūt cre
dixūt. illi q̄a noluerūt n̄ crediderūt

Misericordia igitur et iudiciū in ip-
sis volūtatibus facta sunt **E**lectio
quippe ista gratie est. non utique meri-
torū **S**uperius enim dixerat **D**ic ei
et in hoc tempore relique per electionem
gracie salue facte sunt **S**i autē grā-
iā non ex operibus **A**lioquin gratia iam
non est gratia **G**ratia ergo consecuta
est. quod consecuta est electio: non potest
fieri eorum aliquid quod priores darent. et
tribueretur illis **P**ro nichilo sal-
uos fecit eos. **C**eteri autē qui excec-
ti sunt. sicut ibi non tacitū est: in re-
tributione factū est **V**niuersae vi-
e domini misericordia et veritas **I**nue-
stigabiles autē sunt viē ipi **I**nuesti-
gabilis igitur misericordia. qua
gratis liberat. et veritas qua iuste
iudicat **H**ec omnia apud patrem ca-
tholicūque lectorē quod offensionis pa-
riunt: quod contradictionis incurtūt.
Nūquid fallum ē quod preparatur volū-
tas a domino. nūquid non quotquot
spiritū dei aguntur huius filij dei: numquid
ab homine natura discernit: ac non
potius gratia ab infideli fidelem: nū-
quid potest ullus dicere habere se quod
non accepit: aut quasi de non accep-
to. sed propter gloriari **Q**uod si non
accepisset: utique non haberet **N**unquid
dubium est cum verbum veritatis predi-
catur. alios volūtate credere: alios
voluntate non credere **D**eus cum illo-
rum. deperuerit. illo-rum autē non a-
peruerit **D**iscernendum est quid veni-
at de misericordia. quid de iudicio
Post premonitionem autē apostolice

sententiae quam prophetis testimonijs
astruit. quod iusticiam dei quam israel qui-
rens consecutus non est. electio sit con-
secuta per gratiam. ceteris ex retribu-
tionem occatis: nūquid non vixime
dictū est. ecce misericordia et iudi-
cium: misericordia in electione que consecuta
est iusticiam dei. iudicium vero in occi-
dos qui excecati sunt. **E**t paulo post
Gratia ergo consecuta est quod consecuta
est electio: non precessit aliquid
eorum **C**eteris autē qui excecati sunt
sicut ibi non tacitū est: in retribu-
tionem factū est **Q**uis hic locus est
querimonie. nisi apud inimicos gra-
tie qui nisi ad retributionem refera-
tur quod gratis datur: ad iniquita-
tem volunt pertinere quod reddi-
t. **D**e
inde quod de prophetis iuxta verbis.
vniuersae viē domini misericordia et ve-
ritas quis negavit: aut quod de a-
postolice annexit sensu **I**nuesti-
gabiles sunt autē viē ipi **I**nuesti-
gabiles igitur sunt. et misericordia qua gra-
tis liberat: et veritas qua iuste iu-
dicat **N**on est ergo sanarum mentium
ista reprehendere. et inuestigabiles
vias domini. hoc ē dona misericordiae. et ius-
ticia veritatis. pelagianorum elatio-
ni penetrabilia deputat. quia scilicet
ipsos non latet consiliū dei. nec in oculis
est diuine rationis volūtatis. si erga
omnes hominem tam gratia dei quam et ira demer-
ito est **O**bjectio quinta

P Est hec posuistis quod infra di-
ctū est. fides igitur et ichoata
et perfecta donum dei est **E**t hoc donum

quibusdā dari. quibusdā nō dari.
nō dubitat qui nō vult manifestis-
simis sacris litteris repugnare
Respo. Hoc qui nō recipit. cui⁹
videt eē sentētie nisi dicēris fides
p quā iustificor ex me est. et hoc do-
num ex quo iustus vivit. non ac-
cepi p grām. s; habeo p naturā. Si
ergo fides donū dei nō est. frustra
eclesia p nō credētib⁹ orat vt cre-
dant. et sufficit impijs magister
ū legis adhiberi. de qua dictū est
Si ex lege est iusticia. ergo xpūs
gratis mortu⁹ est. **Q**uod humiliter dici
potest etiam de natura. frustra etiā
apostol⁹ grās agit deo p hīs qui e-
uāgelīū receperūt. cū hoc scd; pela-
gianos nō dei sit preslitū munere.
sed ex fide habeatur hoīm volūtate
Et frustra quibusdā precatur idē a-
postol⁹. vt sit eis pax et caritas cū
fide a deo patre et dño ihu xpō. vt
iā nō solū de fide. sed etiā pax et ca-
ritate. Dupbia hereticorū cōvinci-
tur dicere de xpō se has habere vic-
tutes. que si hec ex hoīe sunt. quid
obest. vt nō ex semetipō habeat ce-
tera bona que inferiora sūt. cū au-
deat sibi deputare q̄ sūma sūt. et si-
ne quibus alia quāvis multa et clara
nō p̄sunt. Nō potest itaq; merito
refutari qd dictū est. fides igit et i-
choata et p̄fecta donū dei est. q̄a e-
atē et apostoli v̄p est dicētis. **G**ra-
salui facti estis p fidē. et hoc nō ex-
vobis. Dei enī donū est. nō ex opi-
b⁹. ne forte q̄s extollatur. Et vob

donatū est. p xpō nō solū vt in eū
credatis. sed etiā vt patiamini p
eo. Et iterū. Per paciam curam⁹
ad p̄positū nobis certamē. aspiciē-
tes in actorē fidei. et cōsumatorē ihe-
sū. **Q**uibus et plimis alijs testimo-
nijs diuinarū scripturarū. indubi-
tante agnoscitur. qm̄ sicut ab hoc
viro definitū est. fides et inchoata
et p̄fecta donū dei est. Et hoc donū
in q̄t quibusdā dari. quibusdā nō
dari. oīno nō dubitat qui nō vult
manifestissimis sacris litteris repug-
nare. **N**ō putem⁹ hoc vacillare dic-
tū si omnes hoīes fideles sunt. **S**ed
cū alij credant. alij vero nō credāt.
dicatq; apostolus. non enim oīm
est fides. quis nō videt fidē quā
acceperūt q̄ habent. nō accepisse q̄
nō habent. Deinde ait

Obiectio sexta

C De autē non omnib⁹ detur
fidelem mouere non debet.
qui credit ex vno omnes ille in cō-
dēpnationem sine dubitatione iu-
dissimam. ita vt nulla esset iusta
dei reprehensio. etiam si nullus in-
de liberaretur. Unde constat mag-
nam esse gratiam qd plurimū libera-
tur. et quid sibi deberetur. in eis q̄
non liberantur agnoscunt. vt qui
gloriat nō in suis meritis q̄ parua
videt esse dāpnatus. sed in domino
gloriet. **C**ur at istū potius q̄ istū
liberet. inscrutabilia sunt iudicia
eius. et inuestigabiles vie ipsius.
Melius enim et hic audiemus.

Homo tu quis es qui respondeas deo: quod dicere audeam? quasi non uerimus quod occultum esse uoluit: quod tamen aliquid iniustum uelle non potuit.

Responso. **N**ec omnia si non recte dicta sunt: scrutabilia sunt iudicia dei: et investigabiles uiae eius: non oculum est: quare ille potest quod iste saluetur et in se non in domino gloriabitur qui alijs uicio suo peun-
tib? electione dignus iuuetus est: ac sic iusticia quae est quod plimi dampnatur: sed non erit gratia quod plimi habeat. Absit hoc a catholicis cordibus: absit talis impietas: ut quem quod putem? meritis suis erui de peccato tenebrarum: et in regnum filij dei: debita non gratuita adoptione transferri. **M**agno peccato perijt adu? et in illo omnes perierunt: quia omni homini dampnata natiuitate genita: hinc in adu? debet ut peccat. **E**t sicut non possum? conqueri de eo quod in praeteritis saeculis dimisit omnes gentes ingredi uias suas: ita iustam non habent? querelam: si tamen eis tamen quibus nobis fuit eadem communis: cessante adhuc gratia peccem? **Q**ue tamen sicut tunc de omni mundo eruit paucos: ita nunc de uniuerso genere hominum: saluat innumeros. **N**on secundum opera nostra: sed secundum suum propositum et gratiam quae data est nobis in propositum ihesu: ante tempora aeterna. **O**bedio vij

Robneruistis etiam: quod post multa differens ait. **E**st ergo in malorum potestate peccare. **U**t

aut peccato hoc uel hoc ulla malicia faciant: non est in eorum potestate sed dei diuidetas tenebras et ordinatis eas: ut hinc etiam quod faciunt contra uoluntatem dei: non impleatur nisi uoluntas dei. **Q**uod autem sit aptissime ueritatis: miror: iter obscura deceptum: quod non ex coherentibus potuerit omnis hesitatio letitiae absolui. **I**nspicite ergo quod sequitur. **R**egimus inquit in actibus apostolorum quod cum dimissi a iudicibus apostolorum uenissent ad suos et indicassent quanta eis sacerdotes et seniores fecerunt: leuauerunt illi uocem unanimes omnes ad dominum: et dixerunt **D**omine tu es qui fecisti caelum et terram et omnia quae in eis sunt: qui per os patris nostri dauid sancti pueri tui dixisti: quae fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania: astiterunt reges terre: et principes conuenerunt in unum: aduersus dominum et aduersus christum eius. **C**onueniunt enim in ueritate in ciuitate ista: aduersus sanctum puerum tuum iesum quem unxisti: herodes et pilatus et populus israel: facere quanta manus tua et consilium praedestinauit fieri. **R**esponso. **S**i ergo quod per os patris nostri dauid spiritus sanctus prophetauit: aliter intellegi uel modo quod ab apostolis sunt intellecta non possunt: et herodes ac pilatus et populus israel fecerunt quanta manus domini et consilium praedestinauit fieri: quod inconueniens ait admirabilis disputator: **E**st inquam in malorum potestate peccare: ut autem

peccato hoc vel hoc illa malicia faci
 at. nō est i eorū peccatō. s; dei diuise
 tis tenebras. et ordinatis eas. ut
 hic etiā qd faciūt. contra volūtate de
 i. nō impleatur nisi volūtas dei. Ma
 la enī velle facillimū ē mahs. et e
 orū dāpnabile volūtate. nō dubiū
 ē a dei peccatōe cludi: ut effectū cupi
 ditatis sue n̄ pmissit hīc n̄ possit
 Ut autē sapia et iusticia dei etiam
 malorū opibus q̄ ex ipōz pdeūt
 appetitū. ab implēda cōsilia et iudici
 a sua nullū p̄ tenuit. sed; pietatē
 doct̄ ignorat. q̄ videt dei pris opti
 mā volūtate nō parētis filio suo
 s; p nobis oib; tractis eū. euan
 gelicis paginis legit. dicente pila
 to ad ihesū. m̄ nō loq̄ris. nescis q̄a
 peccatō habeo crucifigere te. et peccatō
 habeo dimittere te. r̄spōdisse dñm.
 nō haberes in me peccatōem vllā. nisi
 esset tibi datū desup. Diuidit ita
 q; de; iter lucē et tenebras. nec i
 deo iulpabiles sūt tenebre q̄a eis
 bene vtiūt de;. q̄ etiā de ope ipā
 rū qd filijs lucis in bonū pcederet
 ordinauit. tantū p̄gredi sinens ma
 hiciā nocere cupiētū. q̄ tū eā scis
 suis v̄l castigādis nouit vtilē p̄ p
 bādis: ut hinc etiā qd faciūt contra
 volūtate dei. nō impleat nisi volūtas
 dei. **O**biectio octaua

Quētur deinceps qd i libro in
 uenitur scdo An q̄s q̄ dice au
 debet deū n̄ p̄scisse q̄b; eēt datur;
 ut crederēt a q̄s daturus esset filio
 suo. ut ex eis non p̄deret quēq;

Que utiq; si p̄sciuūt. p̄fecto bñ
 ficia sua quib; nos dignatur libe
 re p̄sciuūt. Nec est p̄destinatio
 sanctorum. nichil aliud p̄scia sci
 licet. et p̄paratio beneficiorū dei q̄
 b; certissime liberatur. quiaq; libe
 rantur. Ceteri autē vbi. nisi i massa
 p̄ditionis iusto diuino iudicio reli
 quūtur: vbi t̄rij elacti sunt et syda
 nih; qui etiā credere potuerūt. si mi
 ra illa xpi signa vidissent. Sed q̄
 niā ut crederēt. nō eis erat datū. e
 etiā vnde crederent. est negatum.
Responso Qui illis resistūt.
 hoc sentire aptissime p̄bantur q̄
 fides nō sit donū dei. et q̄ gratia nō
 p̄ueniat liberū arbitriū sed seq̄
 tur: et q̄ gratia dei sed; merita n̄a
 detur. Nā si aliquid conferri homi
 ni p̄ graciā confitentur. et id non
 accipit nisi fides que accepta nō ē:
 in ipsa est meritū cui non donū da
 tur: s; debitū reddit. In hac sentēti
 a positi cōsequēter sapiūt eos esse
 p̄destinatos in vitā eternā. quos
 p̄ libere volūtatis arbitriū. fideles
 futuros p̄scieit de;. ut ipā electorū
 p̄destinatio n̄ sit nisi ē tributio. At
 q; ita i hīs q̄ p̄destinati sūt. sed; p̄
 positū ei; q̄ vniūsa opatur nō ope
 tur de; fide: nec vlla sint hoīs me
 rita. si de; opatur vniūsa. Vere q̄ il
 ta sentiūt. fide nō acceperūt. a quā
 acceperāt p̄derūt. sequēdo uanissi
 mā pelagianorū supbiā et in se n̄
 in domino gloriando. qui opatur
 oia in oibus. bona p̄fecto nō mala

Et si omnia bona. utiq; et fide sū
qua nemo potest placere: et que ē
v̄tutū oīm fūdamentū. Quale est
autē ut cū dei sit edificatio. et nisi
domin⁹ edificauerit domū. inuanū
laborēt q̄ edificēt eā. a nolit isti fū
damentū ad edificiū pertinere. aut
se v̄lint inchoare. qd̄ domin⁹ pos
sit extruere. **Nō** est ergo ill' p̄ci
piū filius dei. non fundabuntur in
ipō angulari lapide p̄pō ihesu. nec
de eis dictū est. firmū autē funda
mentū stat: quia totā elationē suā
solubili arene ⁊ luciduo aneti sup
ponūt. **A**gnoscam⁹ itaq; sapienter
q; fatemur p̄scisse incommutabilit̄
deū. quibus esset daturus ut crede
rēt: aut quos daturus esset filio su
o ut ex eis non p̄deret quēq; **E**t si
hec p̄sciuēt beneficia sua illū q̄bo
nos dignat̄ liberare p̄scisse. et hāc
esse predestinationē sanctoꝝ. pre
destinationē scilicet et ip̄ationē
gracie dei. qua certissime liberant̄.
Et ceteros aut̄ quicūq; nō liberant̄.
quos a gnālī p̄ditionē huāni ge
neris gracia non exeunt: iusto no
uerim⁹ iudicio nō exemptos. ⁊ qd̄
nobis remissū sit in eis discamus
de quorū cōqueri dāpnatione nō
possum⁹. **Nō** est enī iniquitas apud
deū: neq; quis q̄ sub iudicio eius
innocēs perit. **D**icit enī hic ip̄e in
signis gracie p̄dicatoꝝ abbi ait. t̄d
dit omnino deus ⁊ mala p̄ male.
qm̄ bon⁹ est. et bona p̄ bonis qm̄
iustus est. **Nō** est: tantūmō ma

la p̄ bonis nō reddit. quoniam ius
tus nō ē reddidit ergo mala p̄ ma
lis: p̄nā p̄ iniusticia. **E**t reddit bo
na p̄ male: graciā p̄ iniusticia. **E**t
reddidit bona p̄ bonis: graciā p̄ grā.
Cū alij qui p̄eunt nō dubitemus
ipsoꝝ meritis deputari qd̄ p̄eunt.
quos utiq; posset deus misericordi
ter liberare si vellet. et cū alij qui li
berantur nō audeamus definite qd̄
digni fuerint liberari. quos utiq;
posset deus iuste dāpnare si vellet:
quare nō oīs. aut quare illos po
tū q̄ illos liberaret. **N**ec necessa
riū est querere. nec possibile rep̄ri
re. cū om̄is discretiois istū cau
sis scire sufficiat. q̄ nec misericor
dia iusticiam. nec iusticia auferat
misericordiā. ap̄d eū quo nemo ni
si iuste dāpnatur. nemo nisi mise
ricorditer liberatur. **D**e tyris vero
et sydonijs quid aliud possum⁹ di
cere. q̄ nō eē eis datū ut crederēt.
quos etiā credituros fuisse ip̄a ve
ritas dicit. si taha qualia apud nō
credētis facta sunt virtutū signa ui
dissent. **Q**uare aut̄ hoc eis nega
tū fuit. dicant si possunt. q̄ calūp
niantur et ostendāt cur apud eos
domin⁹ mirabilia q̄bus p̄futura nō
erant fecerit: ⁊ apud eos quib⁹ ea
erant p̄futura nō fecerit. **N**os eti
ā si rōnē facti. et p̄fudicatē iudicij
eius penetrare nō possum⁹: mani
festissime tamē scim⁹. et v̄rū eē q̄
dixit. et iustū eē q̄ fecit. **E**t nō so
lum tyros et sydonios. sed etiani

ieruzaim et bethsaida potuisse con-
 uertere: et fideles ex infidelibus fieri. si hoc
 in eis dominus voluisset operari. Neque enim
 ulli falsum videri potest: quod veritas ait.
Nemo potest venire ad me: nisi fuerit
ei datum a patre meo. Et vobis
 datum est nosse misterium regni celo-
 rum. illis autem non est datum. Et nemo
 nouit filium nisi pater. neque patrem
 quis nouit. nisi filius: et qui voluerit
 filius reuelare. Et sicut pater viuificat
 mortuos: ita et filius quis vult viuifi-
 cat. Et nemo potest dicere dominum ihe-
 sum. nisi in spiritu sancto. **Hiis diuinis vo-**
cantibus auctoritatibus eruditus. gratias a-
 gamus deo qui debet nobis spiritum
 fidei et virtutis continentie et carita-
 tis sapientie et intellectus consilij et
 fortitudinis scie et pietatis ac timo-
 ris sui. **Quo bona si non dedisset no-**
bis que omnia operatur in omnibus. pro-
 sus non habere in nobis et cum hiis
 qui non cognouerunt deum. aut cum
 cognouissent. non sicut deum glorifica-
 uerunt. aut gratias egerunt. sed hoc
 ipsum sue sapientie deputantes. stulti-
 facti. et obscuro corde euauerunt in
 cogitationibus suis. cum hiis inquit sede-
 remus in tenebris. et in umbra mor-
 tis. nec querelam habentes de pena. nec
 excusationem de ignorantia: nec pre-
 iudicium de natura. **Obiectio nona**

Nunc iam quod sequitur videamus.
 Sed aiunt ut scribitis ne-
 minem posse correptionis stimulis ex-
 citari. si dicatur in conuentu ecclesie
 audientibus multis. ita se habet de

predestinatione definita sententia vo-
 luntatis dei. ut alij ex vobis accep-
 ta obediendi voluntate veneritis ad
 fidem. vel accepta pseuerantia. pma-
 neatis in fide. **Ceteri vero qui in pater-
 ni delectatione remorantur.** ideo
 non dum surrexistis. quia necdum vos
 adiutorium gratie misericordis crepuit.
Verumptamen si qui estis non dum vo-
cati. quos gratia sua predestinauit
 eligendos: accipietis eandem qua ve-
 hitis et sitis electi. Et si qui obedi-
 tis: si predestinati estis. reiciendi sub-
 trahentur obedientie vires. ut obe-
 dire cessetis. **Responsio.** **Su-**
pro scitatem vestram obiedione ca-
lumpniantium a persona defensoris gra-
cie non potuisse discernere. et verba
 obtrectantium cum ipsi qui obiectori-
 bus suis respondet aptasse. **Hec ei-**
de doctrina catholici viri quidam ne-
quiter et nugatorie iactabant. quod quod
 talem dei gratiam predicaret. ut fides
 et obedientia ceteraque virtutes. et in-
 cis usque in fine pseuerantia. non nisi
 ex dono dei habere posse credant. **Dis-**
quens esse ut talibus verbis vteretur
ad populum. et huiusmodi denunciatio-
 nibus omnem liberi arbitrij euita-
 ret industriam. **Quod quia piissimum**
doctor litteris eorum ad quos scri-
bit agnouerat: ideo ait. Sed aiunt
 ut scribitis. Et postea. **Ista cum dicunt**
Ex hoc ergo potuistis aduertere. non
 ipsum hec dicere. sed eos de quibus dix-
 it. sed aiunt ut scribitis. et ista cum
 dicunt. **Ad similitudinem apostolus ait**

Dicit autem nos quidam dicere. faciamus mala ut veniant bona In ferius autem ubi plerumque ad ista sermo dicit multo manifestius patet. quod huius ab ipso nunquam taliter dicta sunt. et quantum ad huiusmodi predicationis forma displacet quam corriges et mandans atque emendans. tolerabilior audientibus facit que vera sunt temporans. quam falsa sunt reserans. et post multa adiciens. **I**a vero quod illis vobis conceditur miror si ullomodo potest in populo christiano quis quod infirmus. patienter audire cum dicitur eis. Et si quod obeditis. si predestinati estis reiciendi: subtrahuntur obedientie vires. ut obedire cessetis. **H**oc enim dicere. quod videtur aliud esse quam maledicere. aut mala quodammodo propheteret. **E**t post hec cum diceret qualiter de hijs loquendum esset in populo: proprius sensus verba contexit dicens. **I**llud etiam modum quo utendum est in predestinationis predicatione nos diximus loquendum ad populum. non existimo debere sufficere. nisi hoc vel aliquid huiusmodi addat ut dicat. **V**os itaque etiam ipsam obedientiam perseuerantiam a patre luminum a quo descendit omne datum optimum et omne donum perfectum. sperare debetis et quotidianis orationibus postulare. atque hoc faciendo confidere non vos esse a predestinatione populi eius alienos. quia etiam hoc ut facta sit. ipse largitur. **A**bsit autem ab hijs ideo desperare de vobis. quam spem vestram in ipso habere iuxta non in

nobis. **M**aledictus enim omnis qui spem habet in homine. **E**t bonum est consistere in domino. quam beati omnes qui consistunt in eo. **H**anc spem tenentes. **S**eruite domino in timore. et exultate ei cum tremore. quam de vita eterna quam filius promissionis promisit. non mereremur de antiqua tempora eterna. nemo potest esse securus. nisi consummata fuit vita ista que temptatio est super terram: sed facit et nos perseuerare in se. usque ad huius vite finem. cui cotidie dicimus. **N**e nos inferas in temptationem. **V**idetur ne obsecro. quantum distet huius sermo ab eo quem proposuit malignitas obloquentium. qui studuerunt etiam ea que recte dicit. exornata vobis fraude corrumpere. **D**e quo idem doctor rectissime ait. **D**olosi autem vel impia medicum etiam utile medicamentum sic alligant. ut aut non proficit aut obicit. **E**t iterum dissimili ieropetia. **N**eque inquit huius vultum est. ita sane improbatissimum. inportunissimum. incoegruentissimum. non falso eloquio. sed non salubriter vultudini humane infirmitatis apposito. **N**on igitur necesse est de hijs rationem reddere. que et ab alijs dicuntur. et ab ipso ostendimus probata. ita tamen. ut nichil sibi per falsorum admixtionem precepti patere ex veris. **Q**uamvis enim nunquam tam infipienter locutus sit ad populum christianum. et id quod mereremur obtrectatio ineptissime fingit horruerit. pia tamen constantique doctrina abundanter probavit. predicanda esse ecclesie et predestinationem. in qua

est gr̄e p̄paratio. et gr̄am in q̄ est p̄
destinatiois effect⁹. et presciam d̄a
i qua añ secula ēna q̄bus eēt col
laturus sua dona presciuit: cuius
predicatiois q̄sq; est ipugnator. a
p̄tissim⁹ est plagiane elatiois ad
iutor. Hoc aut̄ qd̄ in fine posuistis
sup̄iori capitulo. vbi tyriozū et sy
doniozū mencio facta est. de buit co
pulari. Quia etiā i libri cor̄pore ei
dē cause sine cui⁹ q̄ diuerse disputa
tiois interiectione p̄nerū est. vnde
et r̄nsio quā p̄cedētib⁹ subdidi. p̄t
etiā ad istas sufficere. in q̄b⁹ nulla
est obscuritas si de fide predestina
tionis et gr̄e dei ex qua est oim bo
noxū origo. p̄seueratiq; meritoz
hoc teneat qd̄ habet veritas

**Exp̄h̄ūt r̄nsa ad excerpta q̄ de ge
nuenti ciuitate sunt missa**

**Incipiūt respōsiōes sc̄i augusti
m̄ ad dulcitū de octo questiōib⁹
ab eo missis**

Quantū michi videtur
filii dilectissime dulcitū
nō tardauī respōdere
interrogatiōib⁹ tuis
Per pascha q̄ppe h̄ anno q̄ d̄nicū
eius fuit. tercio kl̄ aprilis a cartā
gine m̄ missas litteras tue dilectio

nis atepi. **P**ost eos aut̄ dies sati
ctos cōfestim cartaginē sū p̄fect⁹. i
qua ciuitate nichil me dicere p̄mi
sit occupationū q̄ibi nō potest de
cē nimia multitudo. **D**; poste a q̄
ide ēgressus sū. pactis apud n̄os
q̄ndē dieb⁹. q̄ me p̄ absētā diuē
nā curate alia cōpulerunt: nā post
tres mēses redire p̄missus sū. ista
rescribere n̄ distuli. et abs te missis
q̄stionib⁹ q̄ a me p̄ diuersa opuscu
la in ea iā fuerāt p̄tractata ex eis
dē opusculis reddere vel solutionē.
vel certe disceptationē meā. **D**em
q; illud t̄mmodo vbi q̄ns q̄re dixe
rit d̄ns. nimirū prescius futuroz.
elegi dauid suū meū. cū ille talia
et tāta omiserit. vbi tractauerū. et q̄
mō id exposuerū. nō potui repetere.
et vtrū sit in aliq̄ libro vel episto
la mea. nescio. **A**c p̄ h̄. q̄m de h̄ m̄ i
tulisti noue disputatiois n̄xi tate.
i hac mea rescriptioē id vltimū fe
ci p̄us volens ea ponere q̄ habebā.
in alijs meis volumib⁹ p̄parata. vt
nec studio tue sc̄itatis deēt qd̄ m̄
est gratissimū. nec alio mō eadē di
cere cogere. qd̄ michi eēt laboriosis
simū. nec te aliq̄ amplius adiuua
tē. **P**rima itaq; p̄positio tua ē.
vtz aliq̄n qui sint post baptisimū
p̄ctores. exeat de gehenna. Aliq̄
toū nāq; sup̄ hoc inq̄s. diuersa sē
tētia est respōdētū. **S**icut iustozū
p̄miū. ita p̄ctozū finē nō habere tor
mēta. affluentiā etenim cupidit̄ tā p̄p̄
tē p̄indictam manere q̄ premium

Quib⁹ cōtra prescribitur euāgelica
sententiā. que ait **Nō** eries inde. do
nec reddas nouissimū quadrante
Sup est ergo vt hoc reddito pos
sit exire **C**redim⁹ hoc et apostoli be
finitione dicentis. ipē aut salu⁹ e
rit: sic tamē quasi p ignē **S**z qm
alibi legim⁹ in q̄s. et nō cognouit e
am donec peperit q̄ ita interpretari
nō possum⁹. idcirco de hoc cupim⁹
fieri certiores **H**ucusq; est apposi
tio tua **C**ui respondeo ex libro me
o qui inscribitur de fide et opibus.
vbi de hac re ita locutus sū **J**acob⁹
aut in quā tā vehemēter infest⁹ est
eis. q̄ sapiunt fidē sine opib⁹ vale
re ad salutē. vt illos etiā demoni
b⁹ cōparet dicens **T**u credis quo
niā vn⁹ est de⁹. bene facis **E**t demo
nes credūt. et cōtremiscunt. **Q**uid
brevi⁹ ven⁹ vehemēt⁹ dici potuit.
tū et in euāgelio legam⁹ hoc dixisse
demonia. tū xpm̄ filiū dei cōfite
rētur et ab illo conuerterent. q̄ in pe
tri cōfessioē laudatū est. **Q**uid p
deit ait iacobus fratres mei. si fidē
dicat se q̄s habere. opa aut nō ha
beat. **N**ūquid poterit fides saluaē
eū. **D**icit etiā. quia fides sine opi
bus. mortua est **Q**uou⁹ qz igit fal
lūt q̄ de fide mortua sibi vitā ppe
tuā pollicentur. **Q**uapropt̄ diligē
ter oportet atēdere quomō accipi
enda sit apostoli pauli sententiā.
plane ad intellgēdū difficilis. vbi
ait fundamentū aut aliud nemo
potest ponere p̄ter id qd̄ positū ē. qd̄

est xpus ihesus **S**i q̄s aut supere
dificat sup fundamentū hoc autū
argētū lapides p̄ciosos ligna fenū
stipulā vniuscui⁹ qz op⁹ manifesta
bitur **D**ies enī dñi declarabit: q̄a i
igne euclabitur. **E**t vniuscui⁹ qz
opus quale sit. ignis p̄babit **S**i
cui⁹ opus manserit. qd̄ supedifica
uit mercedē accipiet **C**ui⁹ aut op⁹
arsent: dāpnū patietur. ipē autē
salu⁹ erit. sic tamē quasi per ignem
Ed ita intelligendū putant. vt il
li videantur edificare sup hoc fun
damentū autū argētū lapides p̄
ciosos. qui fidei que in xpo est bo
na opera adiciunt: illi autē ligna
fenū stipulā. q̄ tū eandem fidem ha
beant. male opātur **V**nde arbitū
tur per q̄sdā penas ignis posse pur
gari. ad salutem p̄cipiendā. meri
to fidamēti **H**oc si ita ē. fatemur
istos laudabili caritate conari: vt
omnes indiscrete conētur ad bap
tismū. nō solū adulteri ⁊ adultere
cōtra sententiā domini. fallas nup
tias p̄tēdentes. vti etiā publice
meretrices. in turpissima p̄fessioē
p̄seuerantes. quas certe nulla etiā
negligentiā etiā consuevit ad
mittere. nisi ab illa p̄mitus p̄sti
tutione libeātas **S**ed ista racione
tur non oimodo admittātur: oino
nō video **Q**uis enī nō maht eas
pp̄posito fidamento. licet ligna et
fenū et stipulam cōgregēt. ab quā
to certe diuturniore purgari. q̄
in eternū p̄ire. **S**ed falsa erūt illa

que obscuritatem. ambiguitatem
q; non habent **S**i habeā omnem
fidem. ita vt montes transferam. ca-
ritatem autem non habeam: nichil
sum. Et quid poterit fratres mei si
fidem quis dicat se habere. opera
autē nō habeat. Nūquid poterit fi-
des saluare eū. Falsū erit et illud
Nolite errare: neq; fornicatores.
neq; ydolā seruientes. neq; adul-
teri. neq; molles. neq; masculorū
cubitores. neq; fures. neq; auari.
neq; ebriosi. neq; maledici. neq;
rapaces. regnū dei possidebūt. Fal-
sū est et illud **M**anifesta sunt opa
carnis: que sūt fornicatio es. imū-
ditio. cōtētiō es. emulationes. ani-
mositates. dissensionēs. hereses. in-
uidie. ebrietates. comestatio es. et
hīs similia. sicut dixi vobis: q̄
mā qui talia agunt. regnū dei non
possidebūt. Falsa erūt hec: si enim
tantūmodo credant et baptizant.
quīs in malis talib; p̄seuerent.
salui erunt p̄ ignē. Atq; ideo i p̄pō
baptizati. etiā q̄ talia agunt. regnū
dei possidebūt. Frustra autē dicitur
hec quidā fuistis: sed abluti estis
quādo et abluti sunt. inaniter etiā
illud a petro dictū videbit. sic et
vos fratres caissimi. simili forma.
baptisma saluos facit. non carnis
depositio sordū. s; cōscie bone inter-
rogatio **S**iquidē et habentes pess-
imas cōsciētias oim flagitorum et
sceletū plenas. nec eorū malorū pe-
nitētia mutatas; tamē baptisma

saluos fecit **P**ropter fundamētū
enī qd̄ in eodē baptismae ponit:
licet p̄ ignē salui erūt **I**llud quo-
q; nō video. cur dñs dixerit. si vis
venire ad vitā. serua mādata. et a
memorauit ea q̄ ad bonos mores
p̄tinent: si etiā hīs non seruatis.
ad vitā venire potest **I**llud deinde q̄
modo vtrū erit. qd̄ eis quos ad fi-
nistram positurus est dicitur **I**te in
ignem eternū. qui paratus est dy-
abolo et angelis eius. **Q**uib; nō
icrepat. quia in eū nō crediderūt.
sed quia bona opa nō fecerūt **R**ā
p̄fecto ne sibi quisq; de fide que sūt
opibus mortua est vitā p̄mittat
eternam. p̄pterea omnes gentes se-
gregaturū se dixit que p̄mixte eis
de pascuis vrbant. vt appareat
eos illi dicturos. domine quādo te
vidim; illa et illa patientē. et nō
ministrauim; tibi. q̄ in eū credide-
rant. sed bona opari nō curauerāt.
tanq̄ de ipā fide mortua ad vitā p̄-
ueniretur eternā. **A**n forte ibunt
in ignē eternū qui opa misericor-
die nō fecerunt. et nō ibunt q̄ ali-
ena rapuerunt. vel corūpendo in se-
templum dei in seiplos immiseri
cordes fuerunt. quasi opera miseri-
cordie p̄sint aliquid sine dilectio-
ne dicente apostolo. si distribuero
omnia mea pauperibus. caritatem
non habeam nichil michi prodest.
Aut diligat quisq; primū sicut
seipsū: qui nō diligit seipsū. **Q**ui
enī diligit iūqtatē: odit aiām suā

Neq; illud hic dici poterit. i quo
nonnulli seipos seduunt dicentes: ig
ne eternū dictū. nō ipsam penā et
nam Por ignē q̄ppe qui eternus
erit. transiuros arbitrat̄ur eos q̄
ppter fidē mortuam p ignē pmit
tūt salutem: et licet ipē ignis eter
nus sit. cōbustio vero eorū hoc est
opatio ignis. nō sit in eis eterna
Cū r hoc previdēs dñs. tanq̄ dñs
sentētiā suā ita cōcluserit dicēs.
sic ibunt illi in cōbustionē eternā.
iusti autē in vitā eternā Erat ergo
eterna cōbustio sicut ignis. et eos
in illam ituros. veritas dixit. quo
rū nō fidē sed bona opa de fuisse de
claravit Si ergo hec omnia et ce
tera que innumerabilia p oēs scrip
turas sine ulla ambiguitate dicta ē
periti possunt. falsa erūt. poterit ve
rus eē intellect⁹ de lignis r feno et
stipula. q̄ hī salvi erunt p ignē.
qui solā in xpō fidē tenētēs. bona o
pera neglexerūt. Si autē ista verā
r clara sūt. p̄uldubio in illa apō
stoli sentētia. alius requirēdus est
intellectus. atq; in hīs deputāda
est. que petrus dicit eē in scriptis
oī⁹ quedā difficilia intellectui. quā
nō debent homines puertere ad p
p̄m intētū. vt cōtra euidentissima
testimonia scripturātū. securos fa
ciant de p̄cipienda salute. nequissi
mos neq̄cie sue p̄tinacissime cohe
rētēs. nec emendādo aut penitendo
mutatos Sic a me fortasse q̄rat.
de ipā pauli apōstoli sentētia q̄d

ego sentētiā. et quonāmo intelligen
dā putē **F**ateor malle me hinc au
dire intelligentes et atq; doctiores.
q̄ sic eā exponāt. vt illa oīa vera et
inōculsa p̄maneāt. q̄ sup cōmemo
raui Quib; ap̄tissime scriptura tes
tatur nichil p̄desse fidē nisi eā quā
definit apōstolus. id est que p dile
ctioē opat̄ **D**ime opib; autē salua
re nō posse. neq; p ignē. q̄a si p ig
nē saluat. ipā vtiq; saluat **A**bsolu
te autē dictū est et ap̄te. q̄d p̄dest
si dicit q̄s fidem se habere. opa au
tē nō habeat. nūquid poterit fides
saluare eū. **D**icā tamē q̄ breuissi
me potero etiā ipē q̄d sentētiā de ul
la sentētia pauli apōstoli ad intel
ligendū difficilia. dū modo illud q̄d
ad p̄fessionē meā attinet. p̄cipue
teneatur. q̄ de hac me malle dixi
audite meliores fūdamentū xp̄s
est instructura architecti sapientis
Hoc expositioē nō indiget **A**p̄te
enī dictū est: fūdamentū enī aliud
nemo potest ponere p̄t̄ id q̄d po
sitū est. q̄d est xp̄s ihs. **S**i autem
xp̄s. p̄uldubio fides xp̄i **P**er fidē
q̄ppe habitat xp̄s i cordib; nr̄is.
sicut idē apōstol⁹ dicit. **P**orro si fi
des xp̄i: illa vtiq; quā definiuit a
pōstolus. que p dilectionē opatur
Nō enī fides ulla demonū. cū et ipi
credant et cōtremiscant. et filiū de
i cōfiteāt ihesū. p̄t accipi i fūdame
tū **Q**uare. nisi q̄a nō est fides que
p dilectionē opatur: sed que expr
miatur p timorē. **F**ides itaq; cūcti

fides gr̄e xp̄iane: id ē ea fides q̄ p
dilectionē opatur. posita in funda
mento. neminē p̄ire p̄mittit **D**ed
q̄d sit edificare sup hoc fūdamentū
aurū argētū lapides p̄ciosos ligna
fenū stipulā. si sub tibi⁹ differere co
ner: vereor ne ad icelligēdū diffici
lior sit ipā expositio **E**nitar tamē
q̄tū dñs adiuuat. et breuiter ⁊ q̄
tū potuero dilucide expedire q̄d sen
tio **E**cce ille q̄ quesuit a mgrō bo
no q̄d boni faceret. vt haberet vitā
eternā: et audiuit. si ad vitā vni
re vellet. seruāda sibi esse mādāta
Dictū est ei **N**ō occides. nō mecha
beris. nō furū facies: nō falsū testi
moniū dices **H**onora patrē tuū ⁊
matrē tuā **E**t diliges p̄ximū tibi
tāq̄ teipm̄. **H**ec faciens i fide xp̄i
teneret p̄aludubio fidē q̄ p̄t dilec
tionē opatur **N**eq; enī diligeret
p̄ximū tanq̄ seipm̄. nisi ēcepta di
lectione dei sine qua nō diliget se
ipm̄. **P**orro si faceret q̄d dñs ad
dit dicens. si vis p̄fectus esse. vende
vende omnia que habes. et da pau
pibus: et habebis thesauz in celo.
et vni seq̄re me: edificaret super il
lud fūdamentū aurū argētū lapi
des p̄ciosos **N**ō enī cogitaret: mihi
quō placeret deo. **E**t hec cogitatio
nes sūt. q̄tū exilimo aurū argētū
lapides p̄ciosi **P**orro si circa diui
tias suas q̄dā carnali tenēē affcū.
q̄uis ex eis multas elemosinas
faceret. nec ad eas augendas. frau
dis aliquid rapineq; moliret aut

earū minūendarū aut amittenda
rū metu in aliquod facin⁹ flagici
ū ue laberetur. alioq̄n iam se isto
modo ab illius fūdamenti stabili
tate subtraheret: sed p̄pter carnalē
vt dixi quē in eis habebat affectū.
quo talib⁹ bonis sine dolore carere
nō posset: edificaret sup fūdamen
tū illud ligna fenū st. pulā. maxie
si et vxorē sic haberet. etiā p̄pter
ipām cogitaret ea que sūt mundi.
quomō placeret vxori **N**ec igitur
quomā affcū dilecta carnali. nō si
ne dolore amittūtur. p̄pterea qui o
a sic habent. vt habeant in fūdām
to fidē. que p dilectionē opatur: ne
q; huic vlla rōne vel cupiditate p̄
ponant. eorū amissione passi detri
mentū. p ignē quēdā doloris. pue
niūt ad salutē. a quo dolore atq;
detrimento. tanto est quisq; secur
or: quāto ea vel min⁹ amaauerit. p̄
tanq̄ nō habens habuerit **Q**ui ve
ro p̄pter illa. vel tenenda vel adi
piscenda homicidiū adulteriū for
nicationem p̄olatru et similia q̄
cumq; cōmiserit. non propter fun
damentum p ignē saluabitur: sed
amisso fundamēto. eterno igne tor
quebitur. **Q**uamobrem et illud
quod dicunt veluti probare cupiē
tes q̄tum valeat sola fides vbi a
postolus dicit. q̄ si infidelis discedit
discedat **N**on est enim subiectus
frater vel soror i eiusmodi id est vt
propter fidem cristi etiam ipsa vx
or legitima societate cōiuncta.

sine culpa relinquatur. si autem viro
xpiano propter hoc quia xpianus est pro
manere noluerit. non attendunt eo
modo illam rectissime dimitti si viro
suo dicat. non ego propter tua mihi
de latrocinio diuicias cogeras. a
non solita lenocinia quibus namque domum
traherebas. etiam xpianus exerceas. a
si quod aliud vel facinorosum vel flagi
ciosum in viro nouerit. quo delectata
vel libidine explebat vel facile vic
tum habebat vel etiam iacebat conu
tior. Tunc enim ille cui huius propter dicit.
si veniat egit penitentiam ab operibus
mortalibus. quando accessit ad baptismum.
habetque in fidameto fide que per di
lectionem operatur. pauldubio plus te
nebitur amore diuine gratie quam car
nis luxurie. et membrum quod eum scanda
lizat fortiter amputat. Quicumque
autem in hac derceptione dolorum cordis
propter carnalem affectum coniugis susti
nebit. hoc est detrimentum quod patie
tur. hic est ignis per quem feno ardere
ipse saluabitur. Si autem iam sic ha
beat propter tamquam non habens. non pro
pter cupiditatem. sed propter misericor
dine forte eam saluam faceret. red
dens potius quam exigens debitum viu
gale. profecto non volebit carnaliter.
cum ab illo tale conubium separet.
neque enim in ea cogitabat nisi quod sunt
dei. quomodo placeret deo. ac per hoc
in quantum aurum. argentum lapides precio
sos. vel cogitationibus superedificabat.
in tantum detrimentum nullum patere
tur. in tantum structura eius que non

erat fenestra. nullo incendio crema
ret. Diue ergo in hac tantum vita ho
mines ista patiuntur siue etiam post
hanc vitam tanta quedam iudicia sub
sequuntur. non abhorret quantum arbit
ror a ratione veritatis iste intellectus
huiusmodi sententia. Veritatem enim. etiam
si est aliquid qui michi non occurrit
potius eligendus. istum quantum diu tenemus.
non cogitamus dicere iniustis. non sub
ditis scelestis contaminatis parnici
dis homicidis fornicatoribus mal
torum reprobis plagariis men
dacibus piuris et si quid aliud sa
crae doctrine aduersatur. que est secundum
euangelium glorie beati dei. si tantum
modo in cristum credatis. et sacramen
tum baptismi eius accipiatis. etiam si
vita pessima non mutaueritis. salui
eritis. Non nec ulla nobis mulier
chananea prescribit. quia dominus ei quod
petebat dedit. cum ante dixisset. non est
bonum tollere panem filiorum et mitte
re canibus. quia ille cordis inspector
mutata vidit quando laudauit. et i
deo non ait. o canis magna est fides
tua. sed o mulier magna est fides
tua. Mutauit verbulum. quia muta
tum vidit affectum. atque correptionem
ad fructum peruenisse cognouit. Mi
ror autem si laudaret in eam fide sine
operibus. id est fide non talem que per
dilationem posset operari. fide mortua.
et quod iacobus dicere minime dubi
tauit. fide non xpianorum sed demonum
Postremo si istam chananeam noluit
intelligere mutasse perditos mores.

quādo eā p̄p̄s cōtēphēdo et cōtēp̄i
endo redarguit: q̄ s̄ūq; inuenerūt
tantūmō credere. vitā vero inq̄nā
tissimā nec saltī occultare. sed etiā
libē p̄fiteri. ac nolle mutare. sanēt
filios eorū si possūt sicut sanata ē
filia chanaanee mulieris. nō tamē
cos faciāt mēbra xpi. cū ipi eē nō
definant mēbra meretricis. Itēq;
in eo libro cui? titul? est de fide spe
et caritate. quē scripsi ad filiū meū
fratrem tuū laurentiū. ista de hac re v̄
ba mea sūt. **C**redūt in quā aliq̄bus
dā etiā hij qui nomē xpi non relin
quūt. et eius lauacro i cōtā bap̄ti
zantur. nec ab eo v̄llo scilicet vel
heresi p̄ciduntur. in q̄t̄libet sce
lorib; viuunt. q̄ nec diluant p̄tē
do. nec elemosinas redimāt. sed in
eis vsq; ad hui? vite vltimū diē p̄
tinacissime p̄seuerant. salui futuri
p̄ ignē. licet p̄ magnitudine facinorū
flagitiorūq; diuturno. nō tamē et
no igne puniri. **D**ed q̄ h̄ credunt.
et tamē catholici sunt. huāna q̄dā
beniuolentia michi falli videntur.
nā scriptum dīna aliud cōsulta tū
det. **L**ibrū autē de hac q̄stioē cōscrip
si. cui? titul? est. de fide et opib;. v̄
bi scdm̄ scripturās scās q̄tū deo ad
iuuāte potui demonstrari. eam fidē
saluos facere. quā satis euidentē ex
p̄ssit paul? apostol? dicens. **I**n xpo
enī ihū. neq; circūcisio q̄cūq; valet
neq; ip̄utiū. s; fides q̄ p̄ dilectōnē o
p̄at. **N**ā fides que p̄ dilectionē n̄
op̄atur. p̄aldubio scdm̄ apostolū

ia iacobum. mortua est in semetipsa
Qui rursus ait. **S**i fidē quis dicat
se habere opa autē nō habeat. nūq̄
poterit fides saluare eum. **P**orro
at si hō sceleat? p̄pter solam fidē
p̄ ignē saluatur. et sic est accipien
dū qd̄ ait beatus paulus. ip̄e autē
saluus est. sic tamen quasi p̄ ignē.
poterit ergo saluare sine opibus
fides. et falsū erit illud. **Q**uōd itē ip̄e
paulus. **R**ehte inq̄t errare. neq;
fornicatores. neq; ydol̄ seruientes
neq; adulteri. neq; molles. neq; mascu
lorū d̄bitores. neq; fures. neq; auari.
neq; ebriosi. neq; maledici. neq;
rapaces. regnum dei possidebunt.
Si ei etiā i istis p̄seuerantes cri
minibus. tamen p̄pter fidem xpi
salui erunt. quomodo in regno dei
non erunt. **D**ed quia hec aposto
lica manifestissima et ap̄tissima
testimonia. falsa esse nō possunt.
illud quod obscure dictum est. de
hijis qui superedificant super funda
mentum quod est cristus. non au
rum argentum lapides preciosos.
sed ligna fenum stipulam. de hijis
enim dictum. q̄ p̄t ignem salui
erunt. quomā fūdamenti merito
non peribunt. sic est intelligēdū.
vt hijis manifestis nō inuiciat eē
cōtrarium. **L**igna quippe et fenum
et stipula. nō absurdo accipi p̄nt
re; scl̄ariū q̄uis h̄ate cōcessaz. t̄lēs
cupiditates. vt amitti s̄n̄ dolore nō
possint. **C**ū autē iste dolor v̄rit si xps
i fūdamento hēt loq̄m̄ id ē vt ei nichil

anteponatur. et maior homo qui tali
dolore vult res quas ita diligit.
in ignis carere quam pro pro: pro igne fit sal
u. **S**i autem res eiusmodi temporales
ac seculares. et pe temptationis malu
erit tenere quam pro christum. eum in fundamen
to non habuit. qui hec pro loco ha
buit. cum in edificio plus non fit aliquid
quam in fundamento. Ignis enim de quo
eo loco locutus est apostolus. status
debet intelligi. ut ambo pro eum transse
ant. id est et qui edificat super hoc fun
damentum aurum argentum lapides pro
rosos. et qui edificat ligna fenum sti
pula. Cum enim hoc dixisset. adiunxit
vniuersumque opus quale sit. ignis
probabit. si cuius opus permanserit.
quod super edificauit mercedem accipiet.
Cuius autem opus exustum fuerit. damp
num patietur. Ipse autem saluus erit.
sic tamen quasi pro igne. **N**on ergo
vniuersum eorum. sed vtrumque opus ig
nis probabit. **E**st quidam ignis tempta
tio tribulatio. de qua apte alio
loco scriptum est. **V**asa figuli probat
fornax. et homines iustos temptatio
tribulatio. **I**ste ignis in hac in
terum vita facit quod apostolus dixit.
Si accidat duobus fidelibus. vni sci
habet cogitanti que sunt dei quomodo
placeat deo. alteri autem cogitanti o
a que sunt mundi quomodo placeat
vixi. id est edificanti super idem fun
damentum ligna fenum stipula. vbi
enim opus non exuritur: quia non ea
dilexit. quorum amore crucietur. **E**x
uritur autem huius. quoniam sine dolore

non preuenit. que cum amore possessa
sunt. **D**ed quoniam alterutra obditione
proposita. eis potius mallet carere quam
pro. nec timore amittendi talia. de
scit pro. quoniam quis doleat cum amittit.
saluus est quidem. sic tamen quasi pro ig
ne. quia vult eum dolor rerum quas di
lexerat amissarum: sed non subuertat
neque consumit fundamentum stabilita
te atque incorruptioem munitum. **T**a
le aliquid etiam post hanc vitam fieri
incredibile non est. et verum ita fit
queri potest. et aut inueniri aut la
tere. nonnullos fideles per ignem que
dam purgatorium. quanto magis min
ue bona preuentia dilexerunt. tanto
tardius citiusque saluari. non tamen ta
les de quibus dictum est. quod regnum
dei non possidebunt. nisi conuenienter
penitentibus. eadem crimina remittantur.
Conuenienter autem dixi. ut steri
les in elemosinis non sint. quibus tam
tum tribuit scriptura diuina: ut eorum
tantummodo fructum se imputatur pro
nuntiet dominus dexterioribus. et eorum tantum
modo sterilitatem sinisteribus: quoniam hiis
dicturus est. venite benedicam patris
mei. percipite regnum. **I**llis autem: in ignem
eternum. **H**ec de duobus opusculis me
is. satis puto questioni tue fuisse
responsa. **D**e ulla vero sententia domini.
non exies inde donec reddas nouissimum
quadrante. responde mihi ne
cesse non fuit: cum iam ipse questionem si
milem ex euangelij lectione soluissem. v
bi scriptum est. non cognouit eam donec
percipit. **P**ane ut non te telem de hac

meditationem meam vellem si fieri
posset. primo vero volo si fieri potest.
in hac questione veritate superari. Illud
enim quod dicitur quicquid et si post
plurimum temporis eos qui in catholice
communione moriuntur. quibus usque
in fine vite huius flagitiosissime et
sceleratissime vixerint. de penis vel
tribus exituros. familiariter meum
tangit affectum. quem habemus circa
eos qui nobiscum corporis et sanguinis
christi sacramenta communicant. quibus
eorum mores perditos odimus. quibus
disciplina ecclesiastica emendare non
possumus. aut a mensa domini separare.
sed a veritate vite volo. que sacris
litteris aptissime non resistit. Non
enim ea que resistit. dicenda est vel
la ratione veritas vel putanda. Sed
interim donec audiamus tale aliquid
aut legamus. auscultemus ei qui dicit
Nolite errare: neque fornicatores
neque ydolis seruientes et cetera. Regnum
dei possidebunt: quia si talia
sunt que contradicuntur ut horum verbo
apostolorum manifestationem in
alios sensus ducere nequeant: pro
fecto aduersus nos instruit et para-
tos esse voluit idem apostolus di-
cens. hoc autem scitote intelligentes.
quonia omnis fornicator aut im-
mundus aut auarus. quod est y-
dolorum seruitus. non habet heredi-
tatem in regno christi et dei. Nemo vos
seducat inanis verbis. Cum ergo au-
dicimus quodammodo fornicatores. et im-
munda et auaros. pro ignem saluari. ut

habeant hereditatem in regno christi et
dei. non surdescamus contra istum recla-
mantem et dicentem. Omnis forni-
cator aut immundus aut auarus. non
habet hereditatem in regno christi et
dei. Et ne acquiescamus vllis ver-
bis: continuo subiicientem. nemo
vos seducat inanis verbis. **Ex-
plicat questio ad dulcitium prima**

Incipit questio secunda

Quam oblatio que fit
pro quiescentibus aliquid
eorum conferat animabus
cum euidenter nostris aut subleue-
mur actibus. aut grauemur. Si-
dem legimus quod in inferno nemo
iam possit confiteri: at quod multi di-
cunt quod aliquis beneficii in hoc lo-
cus possit esse post mortem. Quan-
to magis sibi anima ferret ipsam re-
frigerium. sua pro se illi confitendo
peccata. quam in eorum refrigerium ab
alijs oblatio parat. **¶** Dixi ali-
quid de hac re in eo libro quem nu-
per ad sanctum paulinum nolanum episco-
pum scripsi. cum me consulisset utrum
sepultura que fit in memorijs mar-
tyrum prodest aliquid spiritibus
mortuorum. Inde est hoc quod hinc ad
te latus infero. Diu inquam scitati tue
episcopi venerande pauline scriptorum debi-
tor fui. ex quo in scripsisti peromine
filie nostre religiosissime florentie. quibus a me
utrum prodest cuique post mortem quod corpus
ei apud sanctum aliam memoriam sepelitur.
¶ Hoc ei abs te vidua moderata pe-
tens pro defuncto in eius partibus filio suo

Et rescripseras consolans eā: idq;
etiā nūtiās de eadē fidel' iuueis
cynegij. q' materno et pio affectu
desiderauit eē cōpletū. vt scilicet in
beatissimi felix cōfessoris basilica
poneretur. **Q**ua occasione factū ē.
vt per eōdem per latores litterarū
tuarū. etiā michi scriberes. i gerēs
hui' cōmōi q̄stionē. atq; vt r̄spōde
rē qd michi exinde vidēt exposcere.
nec tacens ipē quid sentias. Nam
didis videri tibi nō eē inanis mo
tus animorū religiosorū atq; fidelū
ū p suis ista curātū. Adiuuis etiā
vacare nō posse. q' vniuersa p de
fūctis ecclesia supplicare cōsueuit. vt
hinc et illud conici possit. hōi pdes
se post mortem. si fide suorū human
do eius corpori talis pvideatur lo
cus. in quo appareat opitulatione.
etiā isto modo q̄hita scōrū. **D**ed h' cū
ita sint. quomō huic opinioni con
trariū nō sit q' ait apollolus. om̄s
eni astabim' ante tribunal xpi. vt
ferat vñ q̄s q; scdm ea que per cor
p' gessit siue bonū siue malū. **N**ō
te satis videre significas. **H**ec q' p
p' apostolica sententia. **A**n̄te mortē
admonet fieri. q' possit pdesse post
mortem: nō tūc quādo iā r̄cipiēdū
q' q̄s q; gesserit ante mortem. **H**ec
ita soluitur questio: q' quodā
vite genere acq̄ritur. dū in hoc cor
pore viuatur. vt aliqd adiuuēt ista
defunctos: ac p hoc scdm ea que
p corpus gesserunt. eis q' post cor
pus religios' facta fuerint adiuuā

tur. siue p eis fiant quorū mala
sunt merita. vt nec talibus dignū
sint adiuuari: siue p eis quorū tā
bona vt talibus nō indigeant ad
iuuētis. **G**enere igitur vite q' ges
sit q̄s q; p corpus efficiat vt p̄lit
quecūq; p illo fiunt: cū reliqueit
corp' **N**ā meritū p qd ista p̄lit.
si nullū cōpatum est. in hac vita:
frustra post hanc q̄ritur vitā. Ita
fit. vt neq; inaniter ecclesia. xl su
orū cura p defūctis. qd poterit re
ligionis impendat: et tamē ferat
vñ q̄s q; scdm ea que gessit p cor
pus. siue bonū siue malū. reddente
dño vniuersis scd; opa eius. **V**t ei
hoc qd impeditur possit ei pdesse
post corpue. in ea vita est acq̄sitū
quā gessit in corpore. **D**ixi etiā tale
aliqd ad lauretū qd ita se habet.
Tempus autē inq' qd ita hominū
mortem et vltimā r̄surrectionē po
sitū est. animas abditis receptan
tis cōtinet. sicut vnaq; digna ē.
vel rege xl erumna. p eo qd sortita
est dū viueret. **N**eq; negandū
est de fūctōrū animas pietate suo
rū viuētū releuari. cū p ul' sacri
ficiū mediatoris offerat: xl elemo
sine in etiā sunt. **D**ed eis h' p̄lit
q' cū viuerent. hec sibi vt postea p
sint. pdesse meruerūt. **E**st enī qdā
viuēdi mod'. nec tā bon'. vt nō re
q̄rat ista post mortem. nec tā ma
lus. vt ei nō p̄lit ista post mortē.
Est vxo talis in bono. vt hec nō re
quirit. est r̄tursus i malo. vt nec

hīs valeat. tū hęc vita tranſierit
adiuari. Quo circa hic omne meū
tū opantur. q̄ poſſit poſt hanc vi
tā releuari q̄ſpiam vel grauari. Ne
mo autē ſe p̄paret qd̄ hic neglex
it: tū obierit dñm̄ p̄mereri. Non
igitur iſta que p̄ defunctis cōmen
dādis frequētat celeſtia. illi apoſ
tolice ſūt aduerſa ſentētie: qua di
ctū eſt. Omnes enī aſtabim⁹ ante
tribunal xp̄i. vt ſemat vn⁹ quiſq; ſe
cū ea que p̄ corp⁹ geſſit. ſiue bonū.
ſiue malū. Quia etiā hoc meritū ſi
bi q̄ſq; tū in corpore viueret. cōpara
uit vt ei poſſint ita p̄deſſe. Nō enī
omnib⁹ p̄ſūt: niſi p̄pter differen
tiam vite quā q̄ſq; geſſit in corpore.
Cū ergo ſacrificia. ſiue altaris. ſū
quarūcūq; elemoſinarū p̄ bapti
zatis defunctis omnib⁹ offerūtur.
p̄ valde bonis graciārū actiōes ſc̄.
p̄ non valde malis. p̄pitiatiōes
ſūt. Pro valde malis. etiā ſi nulla
ſc̄ adiumenta mortuorū: q̄leſcūq;
vivoꝝ conſolationes ſūt. Quib⁹
autē p̄ſunt. aut ad hoc p̄ſunt vt
ſit plena remiſſio: aut certe vt to
lerabilior fiat ipā dāpnatio. **C**ep̄
p̄liq̄t q̄ſtio ſc̄da. **I**ncipit tertia.
Tercia tua q̄ſtio eſt. vtrum
ſtatū i aduentu dñi credēdū
ſit futurū eē iudiciū. an ſpacio in
t̄poſito t̄p̄is. In cui⁹ dieb⁹ aduēt⁹
qm̄ legi⁹ inq̄s. qd̄ q̄ ſup̄erēt. rapiē
t̄ i nubib⁹ obuiā xp̄o i aera. et ſic
ſep̄ tū dñō futuri ſc̄. noſſe deſidero.
vtz iudiciū moꝝ comitēt aduētū

et hij q̄ rapiunt̄ in nubes abſoluant̄
tur in mortē. niſi forte ad iuicem.
mortis ipām imutacionē debeam⁹
accipere. **H**uic interrogacioni tue
qua q̄ris vtrū in aduentu dñi
moꝝ credēdū ſit futurū eſſe iudi
ciū. puto qd̄ ſufficiat fides ſybolū q̄
oſitemur xp̄m̄. a patris dextera eē
venturum ad viuos et mortuos iud
dicandos. Cum ergo ſit ei cauſa ve
niendi. quid aliud acturus ē moꝝ
vt venerit. niſi p̄pter qd̄ vici⁹. De
illis autē q̄ rapiētur in nubib⁹. in
quadā ep̄ſtola quā ſc̄p̄ſi ad filiū
meū nomine mercatorē. p̄: oauldu
bio noſſimū vobis. cū me cōſulu
iſſet de q̄buſdā queſtionib⁹ pelagi
anorū qui negāt mortem p̄ccato
eē retributam. quatin⁹ diſputaue
rū in ſubditis lege. Illi autē in quā
de q̄b⁹ dixit apoſtol⁹ cū loq̄ret̄ de
reſurrectiōe mortuorū. et nos viuē
tes q̄ reliq̄ ſum⁹. ſimul cū illis rapi
emur i nubib⁹. obuiā xp̄o i aera.
et ita ſep̄ cū dñō eim⁹. aufert̄ qd̄
āq̄d̄ q̄ſtiois. ſ; p̄ ſeipōs n̄ p̄p̄t̄ iſtos.
Nā et ſi n̄ ſc̄ etiā ipī morituri. qd̄
iſtos adiuēt oīo n̄ video. cū talia
de hijſ dicit poſſit. q̄ha de ill̄ dā ſc̄
duob⁹. enoch et helia. De d̄ re vtra
quātū ad v̄ba b̄ti apli p̄tinet. vī
det̄ aſſerere qd̄dā i fide ſc̄li adueni
ēt̄ dñō cū futuā ē reſurrectiō mor
tuorū. n̄ eē morituroſ. ſ; viuos t̄p̄
tos in illā imortalicatē q̄ ſcis etiā
ceteris dat̄ rēp̄te mutandos et ſil̄ cū
illz rapiendos. ſicut dicit i nubib⁹

Nec aliqd aliud michi visū ē. q̄ci
ens de h̄is v̄bis volui cogitaē. **V**
ellem hinc pot̄ audire doctores.
ne illis etiā q̄ putant aliqs morte
nō p̄cedente. viuificatos ad vitam
p̄petuā trāsituros. dicere iueniat̄
apostol̄. **V**ultu tu qd̄ seinas. nō
uiuificatur. nisi moriatur. **N**ā et il
lud qd̄ in plerisq; codicib; legit̄.
omnes resurgemus. **U**nde fieri po
terit. nisi oīns moriamur. Resur
rectio q̄ppe. nisi mors p̄cesserit.
nulla ē. **E**t q̄ nonnulli codices ha
bent. omnes dormiem; multo faci
lius et apti; id cogit̄ intelligi. **E**t
si qd̄ aliud tale in sanctis libris in
ueniatur. ad id videtur impellere. vt
nōnullos hominū existimet̄ imor
talia. nisi mors p̄cesserit. ad
ep̄tauros. **P**roinde vbi dixit apol
tolus et nos viuentes q̄ reliqui sum;
in aduentū domini nō p̄ueni
emus. qui ante dormiunt. **I**p
se enī dñs in iussu. et in vocē archā
geli et in tuba. dī descendet de celo.
et mortui in xp̄o resurgent p̄mi. de
inde nos viuentes q̄ reliqui sum;
simul cū illis rapiemur i nubib;.
obuiā xp̄o in aera. et ita semp cū
dño eam;. **V**ellem de h̄is verbis si
cut dixi audire doctores. et si michi
potuerint hec ita exponi vt in eis
possit intelligi omnes homines q̄
viuunt vel post nos victuri sūt eē
mortuos. corrigere qd̄ hic aliqn̄ a
lit̄ sensu. **N**e q; ei debem; idcirco eē
doctores. **E**t certe melius homo cor

rigitur p̄caus. q̄ frangitur dur;
Cū h̄is que descripsim; ita nostra
vel abozū exerceatur et erudiat̄ in
firmitas. vt tñ in eis nulla velut
canonica cōstituat̄ auctoritas. **D**i
aut̄ in h̄is verbis apostoli. nullus
alius sensus poterit ceperri. et h̄
eū intelligi noluisse claruit. qd̄ vi
dent̄ verba ip̄a clamare. id est qd̄
futuri sint in fine seculi et aduentū
domini. qui nō exphentur corpe.
s; sup̄induantur immortalitate. vt
absorbeat̄ mortale a vita. **H**uic
sēctie p̄alidubio quemet̄ qd̄ in ē
gula fixi cōstemur. venturū dñm
iudicaturū viuos et mortuos. vt
nō hic itelligamus viuos iustos.
mortuos aut̄ iniustos. q̄uis iudi
candi sint iusti et iniusti. sed viuos
qs̄ nōdū exisse. mortuos aut̄ qs̄ iā
exisse de corpibus. aduent; eius in
ueniet. **Q**ue si ita cē cōstitent. ulla
verba exaudienda erūt quō sic acci
piam;. tu qd̄ seinas nō viuifica
tur. nisi p̄us moriatur. et oēs r̄sur
gem;. siue omnes dormiemus. vt
nō aduententur huic sentētie qua
quidē credūt̄ etiā cū suis corpib;
i eternū nō gustata morte victuri.
Ded vt ūit̄et horū veritate et per
spiciat̄ intellect; inueniat qd̄ ad
causam p̄tinebit istoz. siue oēs de
bita morte plectantur. siue aliq;bus
ab hac cōditione parcat̄. cū tamē cō
stet nō solū mortē anime. verū etiā
corpis sententiā non fuisse. **D**i p̄ca
tū non p̄isset. et gratie mirabiliorē

virtute iustos a morte i eterna be
atitudinem reuiuiscere. qm in mortis
expiantia non venire. Hoc ppter
illos de quibus michi scripsisti sa
tis dicta sint: qmuis eos non ia ex
istime dicere. etiam si non peccasset
adam. fuisse vel corpore morturu
Ceteru qd attinet ad questionem
resurrectionis. propter illos q cre
duntur no ee morturi. sed ex hac
mortalitate ad immortalitatem sine
morte media transitu: inqstio di
ligentior adhibenda est. et si quid
hic absolutu. ac definitu disputatio
ne ronabili atq; pfecta. vel audis
ti vel legisti. vel etia ipse adhuc au
dire aut legere. aut cogitare potu
eris. pto michi mittere non graue
ris Ego eni qd confitendu est cari
tatiue. plus amo discere qm docere
Na hoc admonemur etiam dice
te apostolo iaco. Sit autem om
nis homo uelox ad audiendu. tar
dus aut ad loquendu. Ut ergo dis
camus. inuitare nos debet suauitas
uentatis. Ut aut doceamus cogere
necessitas caritatis: ubi poti9 ora
du est ut transeat ista necessitas.
qua homine docet aliquid homo.
et simus omnes doctabiles dei: qmuis
hoc simus. au ea que ad vra pieta
te pntinent dicamus. etia quando il
la docere videtur homo. quia neq;
q plantat e aliqd. neq; q rigat. s;
q incrementu dat de9. Cu itaq; si de
us incrementu no daret. nichil esset
apostoli plaratores et rigatores:

quato magis ego. vel si f quilibet
hui9 teporis hoies quando nobis vi
dem? ee doctores? Explicit qstio
tercia Incapit quarta

Quarta tua questio est. qua
re dixerit dauid. potens in
terris erit semē ei9. gnatio rectoru
bndict. cu sciam9 iustoru filios. et
fuisse. et ee maledictos. et iustoru.
et fuisse et ee bndictos. **H**uic qst
ioni de psalmi ipi9 expositioe en
deo: que tu in populo tractare. dixi
Beat9 eni vir q amet dnm. i ma
datis ei9 uolet nimis. **V**iderit de9.
q solus et uenax et misericordi9.
iudicat. quatu iste pfaciat in ma
datis ei9. quonia tēptatio est vita
huana sup terra. sicut scus iob dix
it. Et itru septu est. qm corp9 qd
corruptiue aggrauat aiā: et dep
mit terrena ihabitatio sensu mul
ta cogitāte. **Q**ui aut iudicat noe:
dñs est. **N**ec atē tepus iudicare de
bem9. donec ueniat dñs. et illuies
abscondita tenebraru. et manifesta
bit cogitatioes cordis: et tuc laus
erit vniuiq; a deo. **V**ident e. 70 il
le qtu quisq; pfaciat in madatis
eius: tamen uolet nimis. q pacē il
lius coedificationis amaueit. nec
ia desperare det qm i madatis ei9
uolet nimis. **E**t pax in terra hoib9
bone uoluntatis. **I**nde potens i terra
erit semē ei9: semē future messis.
opa ee mie apostol9 testis est q di
at. **B**onū at faciēns no deficiam9:
tempore eni ppo metem9. **E**t itru

Hoc autē inq̄t. q̄ parte seminat.
parte et metet. **Q**uid autē frēs po-
tentī? q̄ vt regnū celōrū nō solū
zacheus emat dimidio terrā suaz.
sed et vidua duobus minutis. et
tātūde ibi vterq; possideat. **Q**uid
potenti? q̄ vt iſe regnū et thesau-
ris diuitis. et calce aque frigide
valeat. **S**ūt autē qui ista faciāt.
dū terrena cōquirūt. aut hic mer-
cedē spēantes a dño. aut hoib; pla-
cere cupientes. **S**ed gnatio rectorū
benedicitur. id est opa eorū. quoz
bon; deus israel. qui recto sunt cor-
de. fiedū autē cor. est: nō resistere pa-
tri emendati. et credere pollicenti.
nō eorū q̄bus cōmouētur pedes. et
effūdūtur gressus atq; labūtur. sicut
in aq̄o psalms tamē. dū zelāt
in peccātib; pacē peccōrū vidētes.
et putant perire opera sua q̄a non
eis merces redditur peccata. At istis
vix qui timet dñm. et in tēplū sem̄
dei cōuersio ē recti cordis aptatur.
nec gloriā hoīm q̄rit. nec tēnas
diuitias cōcipiscit. et tamē gloria
et diuitie in domo eius. **D**om; enī
eius. cor eius est. vbi deo laudan-
te opulenti; habitat cū spe vite e-
terne. q̄ cū hoibus adulantib; in
marmoratis laqueatisq; tectis.
cū timore mortis eterne. **V**idēti
iusticia manet in scailū seculi. **I**spā
eius gloriā. ipē diuitie. **I**llius pur-
pura. et byssus et epule splendide.
Et cū preſto sūt. et rāseunt. et cū ad
finē venerit. aque guttā ex digito

stillante desiderās ardeſ lingua cla-
mabit. **C**erphat questio quarta
Incipit quinta

Quito autē loco id posuisti. vñ
post oīa disputaturum me
eē pmisi. **S**exta tua ppositio ē. v-
tz iuxta hystoriā phytomilla ipm̄
pphetā samuelē de inferno reuoca-
uerit. **H**oc a me beate memorie sp̄
phician; mediolanensis episcop; a-
liquādo q̄siuit. **Q**uid ergo ei ē scrip-
serū. subditū lege. **I**tē queris vtrū
spūs imūduſ q̄ erat in phytomilla
potuerit agere. vt samuel a saule
videretur. et loqueretur cū eo. **S**ed
multo maioris miraculi est. qd ipē
sathanas princeps oīm imūduſ
spirituū. potuit loqui cū deo. et pe-
re temptandū iob iustissimū vitū.
Ed etiā apostolos tēptādos per-
it. **A**ut si h; ideo nō habet locū diffi-
cile q̄stionē p quā voluit creaturā.
cui voluerit creature. vbiq; p̄sens
veritas loquit. nec p̄p̄tea magni
meriti est cui loquit de; **I**nterē ei
qd loquat. q̄a et impator cū mul-
tis innocētib; nō loq̄tur. q̄bus p
uidētissime cōsult; ad salutē. et cū
multas nocētibus loq̄t. q̄s iubet
interfic. **S**i ergo hinc p̄p̄tea nulla
q̄stio est. nulla sit q̄stio. quomō eti-
ā imūduſ spūs cū aīa sancti vici lo-
qui potuerit. **S**ibus enī sanctis de-
us creator et scificator longe vtiq;
maior est. **Q**; si hoc mouet. q̄ ha-
erit maligno spūi excitate aīa; ius-
ti. et tanq̄ de abditis mortuorum

receptaculis. euocare: nōne magis
mirandū ē. q̄ sathanas ip̄m dñm
assūpsit. et constituit sup̄ p̄nam
templi: Quob̄et enī mō fecerit. ul
le etiā modus quo samueh factū ē
vt excitaretur similiter laet. nisi
forte q̄s dixerit faciliōrē dyabolo
fuisse licentiā. ad dñm viuū. vnde
voluit assumendū et vbi voluit cō
stituedū. q̄ ad samueh defūdi sp̄m
a suis sedibus exatandū **Q** si il
lud in euangelio nos ite nō p̄tur
bat. q̄a domin⁹ voluit atq; permi
sit. nulla diminutione sue p̄tatis
et diuinitatis id fieri. sicut ab ip̄is
iudeis q̄q; pueris atq; imūdis.
et facta dyaboli facientib⁹. et tene
ri se et vici et illudi. et cruciigi.
atq; interfici passus est: nō absur
dū credere ex aliqua dispensatiōe
diuine volūtat̄is p̄missū fuisse. vt
nō inuitus. nec domināte absq; s̄b
iugante magica potētia. sed volēs
atq; obtēperans occulte dispēsati
ōni dei que phytonissam illā ⁊ sau
lem latebat. sp̄s p̄phete sancti se
ostendit aspectib⁹ regis diuina cū
sentētia passurus **C**ur enī anima
boni hominis. a malis viuis euoca
ta. si venerit. amittē videatur dig
nitatē suā: **C**ū et viui plerūq; boni
vocati. ad malos veniant. et agāt
cū eis quod officiū postulat equi
tatis. seruato atq; incōtullo deo ē
virtutis sue. et illorū vicis p̄ re
rū presentū vel vsu vel necessitate
tractatis. q̄q; in hoc facto potest

ē alius faciliōr epitus. et exp̄dici
or intellectus. vt non vere sp̄ritū
samueh excitatū. a requie sua cre
damus: sed aliquod fantasma et i
maginariam illusionem. dyaboli
machinationib⁹ factā **Q** p̄pterea
sc̄ptura nomine samueh appellat.
quia solent imagines earū etum
nonnimb⁹ appellari. quatū imagi
nes sunt: sicut omnia que pingū
tur atq; finguntur ex aliqua ma
teria metalli a ligni vel cui⁹q; rei
apte. aut opa hui⁹modi que etiā
vident̄ in somnis **E**t omnes fere i
magines earum quatū imagines
sūt: appellari noībus solent **Q**uis
enī est qui hoīnē pictū dubitet vo
care hominē: quādoquidem et sin
gulozū quozūq; pictozū cū aspici
m⁹ quoq; noīa mantātate adhibe
mus. vult cū itūctes tabulā aut
parietē. diam⁹. ille cicero est. ille
salustius. ille achilles. ille hector.
hoc flumē hmois. illa roma. cū
aliud nichil sit. q̄ pictē imagines
Vnde cherubin cū sint celestes v̄
tutes. fite tamen ex metallo qd̄ i
pauit de⁹ sup̄ archam testamētī
magne rei significāde gracia. nō a
liud q̄ cherubin illa quoq; figmē
ta vocatē **I**te quiqs vidit somniū
nō dicit vidi imaginē augustini.
aut simpliciā. sed vidi augusti
nū aut simpliciānum. cū eo tem
pore quo tale aliquid vidit. nos
ignorarem⁹ **V**s q; adeo manifestū ē
n̄ ip̄os hoīes. s̄ imagines eoz vidē

Et pharo spicas se dixit vidisse i
sopnis et boues: nō spicaz a boum
imagies **D**i igitē hēdo ostat noib?
earū rerū quarū imagines sunt. e
as dē imagines appellari. nō intū
ē q̄ scriptura dicit. samuelē visu
eciā si forte imago samuelis appa
ruit machinamto eius q̄ trālligu
rat se velut angelum lucis et minist
ros suos velut ministros iusticie
Iā vrō si illud mouet quomō et
a maligno spū sauli veni predicta
sint: potest et illud miū videri. q̄
mō demones agnouerūt xp̄m. quē
iudei n̄ agnoscebāt **C**ū ei vult dē
eciā p̄ infimos inferosq; spūs a
liquē vera cognoscere tēporalia dū
tatat. atq; ad istā mortalitatē p̄
tinētia: facile est et non incōgruū.
vt omnipotēs et iustus. ad exū pe
nā q̄bus ista p̄diantur. vt malū
q̄d eis ip̄ndet. ante q̄ viat p̄nosce
do patiantē. occulto misteriorū suo
rū. eciā spiritib? talibus aliquid
diuinationis ignat. vt q̄d audiūt
ab āgelis. p̄ueniēt hoib? **T**ātū
āt audiūt. q̄tū cōm dñs atq; mo
deator. vel iubet vel finit **U**nde eciā
spūs phitonis in actib? ap̄tolo
rū attestat paulo ap̄stolo et euā
gelista eē cōnatur. miscens tamen
isti fallacias: et vrū q̄d nōsse pou
erint. nō dēendi magis q̄ decipiē
di sine p̄nūntiant **E**t forte hoc ē
q̄d tū illa imago samuelis saulem
p̄dicaēt moriturū. dixit eciā seū fu
turū. q̄d vrūq; falsū ē **M**agno q̄p

perteruallo post mortē separati bo
nos a male. i euāgelio legim? tū
dñs inter sup̄bū illū diuicū. cū iā a
pud inferos tormenta patret. et il
lū qui ad eius ianuā vltros? ia
cebat. iā in rege cōstitutū magnum
chaos interiectū eē testatur **A**ut si
ap̄trea samuel saul dixit mecū e
us. vt nō ad cōhtatē facilitatis. s̄
ad patē cōditionē mortis referat.
q̄ vrūq; homo fuerit. et vrūq;
mori potuerit: iāq; mortū? mortem
vivo p̄nūciabat? p̄spicit q̄tū opi
nor prudētia tua. scdm vrūq; in
tellectū habere ep̄itū illā lectionē. q̄
nō sit cōtra fidē: nisi forte p̄ūdio
re et p̄p̄tione inq̄sitione. q̄ l̄ vir
ū meaz vel tēporis excedat angul
tias. iueniat ad hq̄dū vel posse vel
non posse animā huānā cū ex hac
vita emigrauerit. magis carminū
b? euocata. viuisū apparere aspe
ctib?. et iā corpis hūmānā gestā
tē. vt nō solū videri valeat. sed et
agnosci. et si potest vrū eciā iusti
anima. nō quidē cogatur. magis sa
ctas se dignetur ostēdi. oculorib?
misteriis sūme legis obt̄p̄ūs? a
si hēi nō posse claruerit. nō vrūq; sē
si hui? scripture tractatiōē adme
tatur: sed illo excluso. imaginaria
similitudo samuelis. dyabohco rati
facta intelligatur **D**ed qm̄ siue il
lus hēi possit. siue nō possit: tamē
fallacia sathane atq; imaginū h̄
mulandarū callida opatio decipiē
dis humanis sensib? multiformis

inūgilat. p̄detentū q̄dem ne inq̄si
tionib⁹ diligentiorib⁹ p̄scribam⁹
sed tamē pot⁹ existimem⁹ tale ab
q̄d factū. maligno spū phytomif
se ill⁹ ministerio Quādiu nobis
aliquid amplius excogitare atq;
explicare nō datur. hec sūt q̄ tunc
de phytomilla et samuele scripsi

Explicit questio quinta **Incipit septima**

Septima tua p̄positio est. q̄
h̄t satisfaciendū h̄t h̄is q̄ di
cunt saram stuprū nō effugisse. cū
dicant abimelech ab eius cōuenti
one somnio esse reuocatum. et im
missū in ei⁹ copulā pharaonē non
video cū ad hoc credēdū scriptura n̄
cogat Accepit ei eā quidā vxorē:
continuoq; dicitur esse abraham
multis egyptiorū munerib⁹ p̄p̄ter
illā: s̄ nō scriptū est qd cū ea pha
rao dormierit. ei⁹q; p̄mixtus sit: q̄
niā de multis et magnis eū cladi
b⁹ a fugēdo. id facē nō p̄misit Nō
enī placite regib⁹ ad cōiugiū femi
ne moy etiā carne copulabant: s̄
sic legim⁹ i libro q̄ p̄notat hester.
p̄ aliquot menses p̄mo p̄ totū an
nū vnguentis lomētis aromatis
acurabant eorū corpora. pul q̄ cor
pori regio miserē Hoc ergo spa
cio facta sūt illa q̄ septa sūt. donec
pharao cōtrict⁹ et ex̄trictus. marito
restituitet vxorē Abimelech autē q̄
niā somnio ē ab ei⁹ cōmixtioē phi
bit⁹: ideo q̄si saram nouisse stuprū
p̄tendūt. putāt utiq; regē p̄t somni

aret nō nisi post ei⁹ cōcubitiū dormi
re potuisse Quasi vero ut omittā
tēpus quo acurabantur ut supra
dixi ad voluptatē regiā corpora fe
minatū nō potuit deus prius q̄ cō
uenirent eū mergere somno. et ad
monere p̄ somniū Neq; enī de⁹ scō
rū nonne ipse est etiam deus tan
tū. Dicā quod factū est in mauri
tania citifensi. Viduam in p̄posi
to continentie constitutam. ceta
chius quidam cathecuminus iu
uenis rapuit. ut haberet vxorem.
Anteq̄ concūberent pressus som
no et terretus somnio. citifensi epi
scopo eandē vehementissime requi
rētū reuocauit intactā Viuunt ad
huc de quibus loquor Ille bap̄ta
zatus et ipō i se facto miraculo. con
uersus ad dominū ad ep̄scopatū
mirabili probitate p̄uenit Illa in
sancta viduitate p̄sistit Quid au
tem dixerim cōtra faustum mani
cheum. cum calumpniatur patri
abrahe q̄ vxorē suam duobus
regibus ad concubitiū venditasse
indignansq; subiecti: Q; autem
iustum in q̄ ac fidelem vitum ma
tri nonij sui infamissimum nun
dinatorem appellans. auaricia ac
ventris causa duobus regibus abi
melech et pharaonem diuersis tem
poribus saram coniugem suam so
rotē mentitū. que erat pul
cherima in concubitiū assent
venditasse. non ore veridico a tur
pitudine se p̄tat honestatē:

sed ore maledix. totū vertit in cri
 mē. Hoc ei abrahā factū. lenocini
 o simile videtur. sed nō valētibus
 ex ill⁹ carne legis lumine a peccis
 recta facta discernere. q̄b⁹ et cōstā
 tia pertinacia videri p̄t. et virtus
 fiducia viciū putatur audacie: et q̄
 cūq; similiter obiciūtur. q̄h nō rē
 agentib⁹. a nō recte cernētib⁹. Ne
 q; enī abrahā flagitio cōsensit vx
 oris. eiusq; vendidit adulterū. h̄
 sicut illa famulā suam nō libidini
 maciā pmisit. h̄ officio generandi
 vltro obtulit: nequa q̄ turbato or
 dine naturali. vbi ei⁹ potestas erat
 iubens poti⁹ obedienti. Sic et ipē
 cōiugē castā corde et casto sibi cohe
 rentē. de cui⁹ animo vbi pudicie
 virtus habitat. nullomō dubitat.
 Tacuit vxorē. dixit sororē. ne se
 oratio ab alienigenis atq; impie.
 captiua possideretur. certus de deo
 suo q̄ nichil turpe ac flagitiosū p
 peti lineret. nec eū fides ac spes
 fefellerit. Nāq; pharao tentus mō
 stris. multisq; ppter eā malis af
 flic⁹: vbi ei⁹ eē vxorē dīme⁹ didi
 cit. ulesā cū honore r̄stituit. Abime
 lech autē sōpmio cōmōitus et edoc⁹
 similit̄ fecit. **Explicit questio**
septima Incipit octaua

Nuillie exponēdū poscis. de
 spū dei qui sup̄ferebat sup
 aquā. Quidā enī asseuerant inq̄s
 spm̄ sanctū: alij mundanū spm̄ di
 cūt. dicentes q̄a nō potuit hysto
 graph⁹ cū creaturis enumerare cre

atorē. ne huic locū aliquē deputa
 ret qui vbiq; totus sit: cū p̄e vide
 licet atq; filio. Quid ego istozum
 senserū exp̄mo. in libro corū q̄s de
 geneh duodecā hant potu. n̄ sed; al
 legorias. h̄ scdm̄ rerū gestarū fidē
 scripsi: in hoc opusculū transtulī
 Inest inq̄ deo benignitas sūma et
 scā et iusta: et q̄dā nō ex idigētia.
 h̄ ex beneficiētia vniēs amor in o
 pera sua. Propt̄ea pul⁹ scriberetur
 dixit deus fiat lux. p̄cessit scriptura
 dicens. et spūs dei sup̄ferebatur su
 p̄ aquā: q̄a siue aq̄ noie appellare
 voluit. totā corpālē materiā. vt co
 mō insinaret vñ facta et formata
 sit oīa. q̄ in suis gnib⁹ iam dimoscē
 possum⁹. appellās aquā. q̄a ex hu
 mida natura videm⁹ oīa in terra p
 species varias formari atq; cōcre
 cer: siue spiritale vitā q̄dā an̄ for
 mā quēstionis q̄h fluitantē. Dup
 ferebatur vtiq; spūs dei. q̄a subia
 cebat bone voluntati creatoris. q̄c
 q̄d illud erat q̄d formādū pficien
 dūq; inchoauerat. vt dicente deo ī
 verbo suo. fiat lux ī bona voluntate.
 hoc est in beneplacito eius. p̄ mō
 sui generis maneret q̄d factū ē. et
 ideo rectū est q̄ planuerit deo scrip
 tura dicente et facta ē lux. Et vidit
 de⁹ lucē quia bona ē. vt quēadmo
 dū in ipō exordio inchoate creatu
 re. q̄ celi et terre noie. ppter h^o q̄d
 de illa pficiendū erat cōmemorata
 est: trinitas insinuat̄ creatoris
 Nā dicere scriptura. ī p̄ncipio fecit

deus celū et terrā intelligimus patre in dei nomine et filiū in principij nomine. qui nō patri sed p ip sū create primitus ac potissimū spirituali creature. et cōsequēter etiā vniuersę creature pncipiū est. Dicēte autē scriptura spiritus dei supferebatur sup aquā cōpletā cōmemoratiōe trinitatis agnoscim⁹. Ita et in cōuersione atq; pfectione creature. vt terrū species degenerantur eadē trinitas insinuatur. verbū dei scilicet et verbi generator cū dicit. dixit de⁹. Et scā bonitas in qua deo placet quicquid ei p sue nature modulo pfectū placet cū dicitur vidit de⁹ q; bonū est. Sed cur cōmemorata pat⁹. q̄uis impfecta creatura. postea cōmemoret⁹ spūs dei. pat⁹ dicente scriptura. terra autē erat inuisibilis et incōposita. et tenebre erant sup abyssū. Ac deinde inferente. et spūs dei supferebatur sup aquam. an quoniā egen⁹ atq; idigus amor ita diligit. vt eb⁹ q̄s diligit subiciat. Propterea cū cōmemoratur spūs dei in quo scā eius benignolentia dilectioq; intelligitur supferri dicitur est. ne faciendo opa sua. p indigentie necessitate pot⁹ q̄ p abūdantiā beneficentie de⁹ amare putaret. Cui⁹ rei memor apostol⁹ dicit de caritate. supeminētē viā demonstrat⁹ se ait. Et alio loco supeminētē inq̄t scie caritatē ppi. Cū ergo sic oporteret innuare spm̄ dei vt supferri dicit⁹. q̄ mod⁹

fem ē vt p⁹ insinuaret alqd̄ ichoatū. cui seferri dicit⁹. Nō ei loco: s; oia supante ac pcellente potentia

ExPLICIT questio octaua

Incipit illa quā quinto loco distulerat vltimā responsurū

Iam nūc illud quod differendū distuleram. paulisper intendē. Queris enī quare dixerit domin⁹ nimitū prescius futurorū. e legi dauid scdm̄ cor meū. cum talia et tāta hō ipē cōmiserit. qd̄ qd̄ si de ipō dauid q̄ reprobatō saule et exūcto. fuit rex isrl̄. dictū intelligam⁹. magis q̄a de⁹ psci⁹ futurorū ē. puidit i eo tantā pietatē. tāq; remō pētentiā: vt ess̄ in eorū numero de qb⁹ ipē dicit. Beati q̄z ē misse sūt inq̄tates. et q̄rū tēta sunt peccā. Beatus vir cui non iputauit dñs peccā. Cū ergo psciret eū deus peccaturū. et peccā sua pia humilitate. sincera penitētia delecturū. cur nō diceret iueni dauid scdm̄ cor meū. cui nō erat imputaturus peccatū: tā multa bona facienti. et cū tanta pietate viuenti. et ipā pietate p peccatis suis sacrificiū contriti spiritus offerenti. Propter hec oia vixisse dictū ē. iueni dauid scdm̄ cor meū. Quia hec; scd; cor dei n̄ eēt. q̄ ille peccauit tñ s̄m̄ cor dei fuit q; p peccis suis vgrua pnia satisfecit. h̄o solū ḡo i illo s̄m̄ cor dei n̄ fuit. qd̄ vlt h̄o iputauit. h̄o itaq; ablato. id ē n̄ iputato qd̄ remāsit n̄ vñ vixisse dicitur. iueni dauid s̄m̄ cor meū.

Si aut hoc prophetice dictū de xpō
velim⁹ accipere. nullus nodus q̄stio
nis occurreret. nisi forte ut q̄ratur a
nobis. quomō xp̄m recte illo noie
vocate potuerit **D**ed respondemus
p̄pter semē dauid: ex quo xp̄s car
nē assūpsit **N**ec sine exemplo vō
nē hui⁹ in xpō nominis reddim⁹
Inueni⁹ q̄ppe a p̄tissime xp̄m ihesū
apud p̄phetā iezechiel dauid esse
appellatū. ubi legitur ex p̄sona dei
patris. et suscitabo sup̄ peccata me
a pastore vnū qui pascat ea. ser
uū meū dauid. et ip̄e pascet ea. et
ip̄e erit hijs in pastore: ego aut̄ do
min⁹ ero eis in deū. et seru⁹ me⁹
dauid p̄ncps in medio eorū **E**go
dñs locutus sū **E**t alio loco **E**t rex
in q̄t erit oibus impans. et non e
rūt vltra due gentes nec diuidē
amplius in duo regna. neq; pollu
entur vltra in ydolis suis. et abhoi
nacionibus suis. et i iudicis iūq̄tati
b⁹ suis. et saluos eos faciā de vniū
sis sedib⁹ suis i q̄b⁹ peccauerūt. et
mūdabo eos et erunt m̄ populus.
et ego ero eis deus. et seru⁹ meus
dauid rex sup̄ eos. et pastor vnus
erit oim̄ eorū **I**see quoq; p̄pheta
cū p̄nūciaret tēpus iudeorū quale
nūc habent. in xp̄m eos postea cre
dituros. eūdē xp̄m dauid nomine
p̄phetauit dicens. qm̄ dieb⁹ mul
tis sedebū: filij israel sine rege. s̄n
p̄ncps. sine sacrificio. sine altari. s̄n
sacerdotio. sine manifestatiomb⁹
Hic nunc esse iudeus ambigit

nemo: sed q̄ ait ap̄stolus p̄nulus
gentibus loquens. sicut enī vs a
liq̄uādo nō credidistis deo. nūc ac
miseriordiā cōsecuti estis in illoꝝ
incredulitate. sic et ip̄i nūc nō ce
dide. sūt in v̄iā misericordiā: vt et
ip̄i misericordiā cōsequantur **H**oc
p̄pheta iste tāto āte predices scia
tus adiunxit **E**t postea reuertitur
filij israel et inq̄rēt dominū deū su
ū. et dauid regē s̄iū. et suscitabit in
domino. et in bonis ip̄i in nouissi
mis dieb⁹ **E**cce et hic p̄ dauid no
mē p̄phetauit est xp̄s: qm̄ quā
do ista p̄phetauit. ille dauid rex
israel iam olim ante dormierat: do
min⁹ aut̄ ihesus ex eius semine fu
erat in carne v̄natur⁹ **P**ropt̄er qd̄
p̄phetaico loquēdi mō: appellabāt
dauid **V**idetur aut̄ ap̄stolus hoc
testimoniū ita posuisse in actib⁹ a
p̄stolorū. vt nō nisi de illo rege da
uid q̄ saul successit. possit intelligi
Nā inter cetera. exinde inq̄t positu
lauertit regē. et dedit illis deus sa
ul filiū cis. de tribu beniamin au
nis quadraginta. **E**t amoto illo
susciitauit illis dauid regem: cui et
testimoniū p̄hibens dicit **I**nueni
dauid filiū iesse. viz scdm̄ cor̄ meū.
q̄ facit omnes volūtas meas **D**;
qm̄ sciatu adūgit et dicit **H**ui⁹
deus ex semine scdm̄ p̄missionem
adduxit israel saluatore ihesū: alti
us significauit in domino ihesu po
tius eē intelligēdū illud testimoniū.
q̄ v̄re facit omnes volūtas p̄is

dei q̄ illo rege dauid. qui h̄et se
nidū sup̄iore disputationē. tenuis
sis pat̄is p̄pter ip̄am h̄q; piā p̄itē
tiā. non iūerito possit dici iuent⁹
sc̄dm̄ cor̄ dei: tamen omnes volun
tates dei quomodo fecit. qui cū ex
cellentissime laudaētur q̄n̄ eius tē
pora et sc̄a scriptura narrauit. no
tatus est tamen q̄ non destruxit
excellsa vbi sacrificabat popul⁹ dei
cōtra preceptū dei. qui tantūmodo ī
tabernaculo testimonii sibi sacrifi
cari iusserat: p̄uis et in eis dē excel
sis. eidem sacrificaretur deo. q̄ post
modū excellsa ex ip̄ius dauid semi
ne p̄pagatus rex czechias cū testi
moio magne sue laudis euerit.
Sicut potui respondi inquisitioni
bus tue. si quid de h̄is rebus in
uenisti melius. siue inuenire potu
eris: gratissimum habebim⁹ si nos
feceris nosse Ego enim qd̄ et supra
de me cōmemoravi: magis amo
dis cere. q̄ docere

Explicit ad dulcitium de octo
questionibus

Bed

PROSPER AQUITANUS. Responsiones. AUGUSTINUS. Responsiones ad Dulcitium. c. 1480.

- Polain 3877.

Printed with gothic type, in folio form. 290 × 210 mm., and the text measures in two columns, 37-9 lines to a column. 180 × 60 mm. Fine decorative initials in red, drawn by hand. It has 18 leaves; the size of a leaf is

THIS book is part of a larger work, consisting of tracts of eight authors, and published by the Brothers of the Common Life (*Fratres Vitae Communis*) about 1480 at Brussels. Sometimes all these tracts are found in one volume; and sometimes the individual tracts occur separately. The book recently acquired by the Library has three of the tracts: St. Augustine's answers to Vincent of Lerins, and to certain questions raised by two priests from Genoa (*Responsiones contra objectiones vincentianas; Responsiones ad excerpta de genuensi civitate missa*).

Dulcitius was appointed High Commissioner for Africa in 419. He was immediately drawn into the Donatist controversy, which had then been raging for years. It should be remembered that one of the main doctrines of Donatism — so called after Bishop Donatus, who had lived about a hundred years earlier — was that the efficacy of the Sacraments depended on the minister's personal state of grace. The Catholics, on the other hand, believed that the character of the minister had no influence in the matter. ("Sacramenta per se esse sancta, non per homines . . ."). The clergy in Africa were about equally divided between the two teachings. In 411 Marcellinus, Dulcitius's predecessor, held a conference of all the bishops of Carthage, which decided in favor of the Catholics. Thereupon, in an edict, Marcellinus ordered the Donatists to renounce their heresies. Recalcitrants were to be severely punished; freemen were to be fined and slaves beaten; the clergy were to be deported and their churches turned over to the Catholics. However, the controversy did not die down; some of the Donatist bishops became even more violent in their opposition. Gaudentius, Bishop of Tamuga, to whom Dulcitius addressed a very moderate letter of persuasion, threatened that if the edict were enforced, he would burn himself and his flock, with the church over their heads. Dulcitius sent Gaudentius's letter to Augustine, begging him to refute it and to instruct him as to what he should reply to the heretics. Augustine's answers — *Responsiones* — are printed in the volume here described. He told the High Commissioner that no account must be taken of Gaudentius's threats; and that he should not be deterred by fear of ruining some unhappy wretches from protecting the safety of others. Then Augustine elucidated those passages of Scripture about which Dulcitius had raised questions.

Prosper of Aquitaine, whose two tracts are also included in the volume, was Augustine's chief disciple. He was a layman who never took Orders, but who soon became famous for the exemplary character of his life. Born probably at Bordeaux in 403, he lived in the south of France, mainly at Marseilles. He early became a devotee of the great Bishop of Hippo, without ever having seen him. Embroiled in disputes with many of the clergy, he decided in 428 to write to Augustine, asking for his guidance in regard to some of his teachings. He pointed out that pious men often questioned Augustine's doctrine of predestination, thinking that predestination leads the bad to recklessness, and the good to indifference. What, therefore, was the relation between predestination and foreknowledge?

Augustine answered with his treatise *De predestinatione Sanctorum*. By predestination, he argued, God foresees those things which He means to do; whereas by foreknowledge He knows even such things as He Himself will not do. In the second tract, entitled *De dono perseverantiae*, he asserted that it is God who gives the virtue of perseverance; and further that God's judgments are unsearchable: of two children equally affected by original sin He takes the one and leaves the other; of two adult unbelievers He calls the one and not the other. Having received enlightenment on these points, Prosper, in his turn, directed several *Responsiones* to his adversaries. Two of these are in the volume: the one addressed to Vincent of Lerins and the other to the Genoa priests. Vincent, undaunted, replied in his *Commonitorium (Aid to Memory)*, in which he laid down certain rules whereby to distinguish true faith from heresy. He accused Augustine of innovations; he believed in development, but he thought that it should not be one-sided. Vincent was one of those who, although condemning the teachings of Pelagius, did not want to go to "extremes." They accepted the doctrines of original sin and the need of grace; but they resented Augustine's theories — especially as advocated by Prosper — about predestination.

Prosper composed a number of other works, too, among them a long poem, in one thousand hexameters, *Against the Ungrateful* — namely, the Pelagians. He also compiled a collection of 392 *Sentences*, drawn from Augustine's works. His *Chronicles*, in which he continued St. Jerome's history down to 455, is especially valuable as regards contemporary events. By that time he was living in Rome, where he had gone as a close adviser to Pope Leo I. Indeed, it is thought that many of the letters of the Pontiff were written by Prosper. He died in 463; and such was his reputation for sanctity that he was later canonized.

Typographically the volume is very interesting, as the product of the only press that was at work at Brussels in the fifteenth century. The Brothers of the Common Life established their press in the city in March 1475, operating it for twelve years. They published, in all, about forty books.

Bought in June 1935.

